

લાલ ગૌહરકા ઊરદુ અપેરા.

તમામ ગાયન રૂપી ખેલ.

ઊરદુ રાગ રાગનીમાં

ખમાવનાર

નસરવાંનજ મેરવાંનજ ખાંનસાહેબ.

કીંમત ચાર આના.

ખપર.

આ “લાલગોહર” નો ઉરડુ ચોપરા સને ૧૮૪૭ ના ૨૦ માં આક્રા તથા શને ૧૮૬૭ ના ૨૫ માં ધારા મમાણું ફેલસ્તર કીધો અને એના બનાવનાર પાસેથી એ છાપી પ્રમટ કરવાનો તમામ હક્ક જેહાંગીર બેજનલ કરાણીએ વચ્ચાતો લીધો, માટે કોઈએ છાપી પ્રમટ કરવો નહીં.

૧૬૬૦

મુંબઈ:

“ નિર્ણયસાગર ” છાપાખાનામાં છાપાવ્યું છે.

લાલ ગૌહરકા ઉરદુ આપેરા.

ખનાનેવાલા

નસરવાનજી મેહરવાનજી ખાનસાહેબ.

આખ પહેલા.—પરદા પહેલા.

એક ગુલીસ્તાન.

(રાત ચાંદની હયે જાખજા કુલ ઉગે હયે—ખીચમે સંગેમરમરકા કારંજા ઉડ રહા હયે,
એક ખાજુપર સેજ સંહવાંરા હયે જસપે લાલ સોયા હયે, હૈજમેસે એક પરી
નમુદ હોતી હયે.)

પદ.

(“ દેખારે એક ખાલા જોતી. ”—એહ રાહ.)

પહેલી પરી:—આવોરી સંગ સખીઅન સારી,
ચાંદની હયે ઝોર ખાદે ખાહારી.— આવોરી.
(ફસરી પરી એક કુલમેસે નીકલતી હુઈ આતી હયે.)

ફસરી પરી:—ખહેના આઈ મયે પુરનાજ,
પહેલી પરી:—મીલા તુ હમસે તેરી આવાજ.
દોનો પરી:—રાગ ઝોર રંગમે એહ રાત યુજારે,
ખહેનોંકા સારી ખુલાઝે હમારી.— આવોરી.
(ત્રીસરી પરી જમીનમેસે જહીર હોતી હયે.)

ત્રીસરી પરી:—હુઈ હાજર મયે ઝરી સખીઆં,
પહેલી પરી:—કાંહા મસ્ત આઈ તુ કર અખીઆં.
ફસરી પરી:—ખાલોં એહ ખીખરે હયેં મધમાતી નયેના.
ત્રીનો:—હયે સહેલીઆં પ્યારી સદા મતવારી.—આવોરી.
(ચોથી પરી ઉપરસે ઉડતી હુઈ આતી હયે.)

ચોથી પરી:—હુઈ શામીલ મયે મેરી પરીઆં,
પહેલી પરી:—તુમહે ખુબ દુડતી હમ શીરીઆં,
ફસરી પરી:—અલખેલી રંગીલી છજખીલી મીલીઆં.
સખ:—નાચકે ગાકે ઉતારે ખમારી.— આવોરી.

પહેલી પરી:—હાર ગુંદ લાએ ચલો ગુલકે,

તીસરી પરી:—ચલો ચુન લાએ કલી કુલકી,

સખ:—કુલોંકે શાહાદકે ભર ભરકે ખ્યાલે,

પીકે ખનંગે હમ મતવારી.—

આવોરી૦

પહેલી પરી:—આઈ મયે છોડ છંદર દરબાર,

દુસરી પરી:—છાંડકે આઈ મયે અપના યાર,

ચૌથી પરી:—દરબારો દીનખર, તુમ છોડ આએ,

હમતો ઠગા આએ સાસ હમારી.— આવોરી૦

પહેલી પરી:—ખનાએ પતીઅનકે પોશાક,

દુસરી પરી:—પહેન કર કલીઅનકેજી તાજ,

સખ:—મહેશીલે આશમમે રાત કાઠે,

નીંદરામે આલમ પડી હયે ખીચારી.—આવોરી૦

(સખ પરીઆં બાગમે નાચતી હુઈ ગાતી હયે.)

ગરખી.

(“મેલો માહરા કાહુરે મેલોરે ગોવાલા.”—એહ રાહ.)

સખ પરીઓ:—ચાંદનીમે ચીટીક એહ ચલોરી સહેલીઆં,

મધુર મધુર ધુમે કલીઅનમે.—

રસીક એહ રત હયે ખસંતકી ગુલાખીરી,—

કુલ ખને મસ્ત કુલખાડીમે;

ચકોર ઉડત ચંદ્રપે પુરે ખલખલ,—

પ્રીતી ખસી વાંકી અખીઅનમે,

ઓસ પડત જયેસે આશકકે આંસુ,

ખીછરો જો હોવેગો સોહનસે,

મધમાતી મોહનસી ચંબેલી ચાતુર,

લપટત મોગેરમે મોતીઅનમે.

સીસમે મુગટ રખ ગેંદા સોનેરી,

મગરૂરીમે મસ્ત ખન ડોલેર.

ચંપા હસી વાંકી ખીલ ખીલ કરત હયે,

રૌલત હસ હસ કંચનમે.

ગુંગરૂરી જનકાર જનકાવો સખીઆં,

અખીર ઉડાવત ઠાકરસે,

લચક લચક કર મચકત ચાલો,

નીરત નીરત આલી રતીઅનમે.

આરામસે બેહના રજની એહ કાઠે,
ખેલત સુંદર હુરો કલીઅનમે.
રસ રંગમે આજ રંગીલી પરીઆં,
જગતકી ખસ જાએ અખીઅનેમે.

(નાચતી હુઈ પરીઆં લાલકી સેજકે નજદીક જા પહોંચતી હુએ ઓર ઉસકા
જમાલ દેખ તાઆબુજ હોતી હયે.)

ગજલ.

(“સનમ હયે ગુલબદન ઓર માહજબી હયેરે.”—એહ રાહ.)

પેહલી પરી:—અજબ એહ હુસનકી જાદુગરી બહેના,
ગજબ આંખોમે મરતી હયે ભરી બહેના.
નમુનાં હફકી કુદરતકા જરા દેખો,
ખુદાકી કયા કહું કારીગીરી બહેના.
જલાઈ હુસનસે ઈસને જેહાં સારી.
કંદર પયોછાનો ઈસકી કુછ જરી બહેના.
લગાયે ફરશે રાહત પરસેબી ખજર,
જગર પારા કરે અશવાગીરી બહેના.
દીખાવો લાલી એહ લાલામેબી હોતો,
શરફ સુરખી વોહ ખોટી, એહ ખરી બહેના.
એહી લાજુમ હમેં હયે અખ મેરી પરીઆં,
કરેં હરદમ એહ ગુલકી દીલખરી બહેના.
હસીત અયેસા કહીં આયા નજર તુમકો,
કે જસપે જાએ મર હુરો પરી બહેના.
લુટાયા દીલકા સખ આરામ ઓર રાહત,
ગલેમે એ હયરાની ગીરી બહેના.

ગજલ.

(“કહું કયા રંગ ઉસ ગુલકા.”—એહ રાહ.)

ચોથી પરી:—

અજબ એહ હુસનકા સાયા: આહા હા હા, હા હા હા હા,
એહ યુસુફ કાંહાસે હયે આયા, આહા હા હા, હા હા હા હા.
સહેરસે હયે ખીલા જોખન, ગજબકી ચાહ એહ હયે દેહન,
જખીને દીલકો ભડકાયા: આહા હા હા, હા હા હા હા.
એહ મીશકીં મોએ હયે આફત, કયામત હયે કંદો કામત,
લખોંસે લાલ શરમાયા: આહા હા હા, હા હા હા હા.

પેશાની પર પસીનેકી, સજી બુંદે હયે જી મોતી,
 હયે રૂપને નુર ખરસાયા: આહા હા હા, હા હા હા હા.
 શારારા હયે એહ ખીજલીકા, યા હયે આકતકા એહ બડકા.
 દીલે ઈસુકી મુરઝાયા: આહા હા હા, હા હા હા હા.
 કયા હોગા ગુલકા અયેસે નામ. કે લુટા જીસને હયે આરામ,
 હયે સખકે દીલકો સલચાયા: આહા હા હા, હા હા હા હા.

હોરી.

(“માહે સાંવરાને ગારી દઈ.”—એહ રાહ.)

દુસરી પરી:—કાહે અચરજ સખીઆં ખહી ?
 હો ખહી, ખાવરી હો ગઈ.—કાહે.
 એહ રાજકો પુત સોહન સલોના,
 કુંવર યાંહાંકો એહીરે,
 લોગ કહે વાકો લાલ શાહાજાદો,
 દેખત ? કાહે દેખત ઓંક રહી ?
 હો રહી, ખાવરી હો ગઈ.—કાહે.
 બયેત.

(“અરે દેવ એહ તુ હયે કયા બક રહા” —એહ રાહ.)

ત્રીસરી પરી:—(પહેલોકો) અગી ખહેના સુન લે ન ખા પેચોતાખ,
 કંહી રશકરો જલ ન જાએ સીમાખ.
 સમઝ ન તુ લાસાની ઈસકો પરી,
 એહ દુનીયાંમે તું હયે નહીં કંહી શીરી.
 નગીના જો નગરી હયે વોહ પેરો ફાફ,
 કંઈ કયા મલેકાઝી વાહાંકી ઓસાફ.
 હયે ગૌહર વોહ ગુલકારી શીરીન નામ,
 જીસે દેખ ગરા ખાએ માહે તમામ.
 બભુકાસા જોખન વોહ રૂપ આતશીન,
 ચેરાગે જોહાં હયે વોહ રોશન જખીન.
 એહ ગુલકાસે હયે ઉસકા દુના જમાલ,
 દીઆ હકુને હયે ઉસકો હુસનો કમાલ.
 અગર ફેફ વોહ અપને જુલફાંકા દામ,
 એહ ખુત જો તુમહારા હયે ખો દે આરામ.

ગજલ.

(“ ગરે ચારકો વોહ કે સખા તુ ખતા. ” —એહ રાહ.)

પેહલી પરી:—એહ અસપે જખાંકાતો થામો જરા મયેદાને
સનામે કુદાના નહી,
નહી આપકા કહેના એહ હોંગા ખજા, મીઠી
ખાતોજી યું સમજાના નહી.
દેખી ફાફી હરએક મયેને પરી, કહી જોડા ન
પાયા હયે ઈસકા કબી,
હું જેહાંમે મયે સારે ખહોત શીરી, દેખા અયસા
કહીં ગુલે રઆના નહી.
આપ કરતે હો જસકી એહ વસકો સના, નહીં
નુર હયે ઉસમે તો ઈસકા જરા,
ન હયે અયેસે જેહાંમે દો હોશરખા, જખા
લુતકમે ઉસકે હીલાના નહી.
હયે એક માહે તમામ વોહ પરી, હયે
એહ હુરે અદન હયે વોહ નાજ ભરી,
એહ હુસ્ન હફીકી વોહ ખદુગીરી, જરા ઉસકી
ખતાકો છુપાના નહી.
તુમે તખતે સુલેમાંકી ખહેના કસમ ઓર નામે
આરામકી લેના સનમ,
જસે ચાહતે હો તુમ ઉસકી ખાના કસમ, કબુ
ખાતે યું હમસે ખનાના નહી.

ગજલ.

(“ ગર હમને દીલ સનમકો દીઆ ફેર કીસીકો કયા. ” —એહ રાહ.)

ચોથી પરી:—તકરારમે યું વકૂત ગવાના ભલા નહીં,
ખવકૂતે રાખ એહ ખાતે ખઢાના ભલા નહીં.
દાનોકા કહેના માને હમ કયું કર ભલા કહે !
ખાતોકો સુનકો સરકો હીલાના ભલા નહીં.
ઈસકો ઉઠા લે જાએ હમ ગોહરકે પાસ અખ,
મયે તખતકે મે ઉડનાં, જગાના ભલા નહીં.
ગોહરકે પાસ માહાકો એહ રખકે દેખ લે,
કુછ દીલમે શકકો અપને સમાના ભલા નહીં.

વોહ હુર હયે હસીન યા જામીલ એહ હયે ખશાર,
ખાતર તસલી કરકે છુપાના ભલા નહીં.
આરામસે ન ખયેઠંગે, ન દેખે જખ તલગ,
ખઢતી હયે રાખ ફીર ખાતે ખનાના ભલા નહીં.

(પરીઓં લાલકે પલંગ પાસ જતી હયે—ઔર સખ ઉસ સેજકે ચાર પાઠ પકડ ઉઠતે હયે)

કુમરી.

(“ નંદજીકો લાલા મારે નંદજીકો લાલા. ”—એહ રાહ.)

સખ પરીઓ:—સંગ લીએ ચાલો ખહેના, સંગ લીએ ચાલો,
સુંદરકો એહ નીંદરામાહી સંગ લીઓ ચાલો.—સંગ૦
ખાંદે ઉપર તખતકો એહ પરીઓંની ઉઠાલો,
નગરી નગીનાકો જના, પરીઓંની ક્યેલાલો.—સંગ૦
(સખ પરીઓં તખત સે ઉઠતી હયે.)

બાળ પેહુલા-પરદા દુસરા.

નગીના રાહર.—ગૌહરકા બાગ.

(બાગમે એક જરૂરીન તખત ઉપર ગૌહર સોતી હયે, ઉપરસે પરીઓં લાલકે પલંગ લીએ ઉતરતી હયે, ઔર ઉસકો ગૌહરકે પેહુલમે રખતી હયે—ચાંદની ખુશબુમાં પડતી હયે—દોનો પર માહાતાબકી રોશની ખુરખુર ચમકતી હયે. પરીઓ ખુશ ઔર તઆબુબ હો ઉન દોનોકો દેખતી હયે.)

કુમરી.

(“ એકરે જની મોરા તેરા જામરા. ”—એહ રાહ.)

પરીઓ:—એકહી રૂપ સરૂપ સજલા,
ગૌહરસે લાલ નાહીં એ કુંમ હયે.
દોનોકી સાચ એહ જોડીરે, રૂપ સરૂપ સજલા,—એકહી.
હોરી.

(“ બાંકે મીરજને કુમ મચાઈ, ઢાલ તલવારોંસે ખેલુંગી હોરી. ”—એહ રાહ.)

પરીઓ—સુનો દોનોકો ખહેના જગાના,
રસ રંગ ઈનકીજ પ્રીતસે પાના.—સુનો.
ખાજુ હો દેખે અચંખા દોહુકા,
છડીઅનસે એહ ઉઠાના—
ઝાડોંમે છુપ કર દેખે તમાશા,
પ્રેમ-પરીઓં પ્રેમકે ખાલે પીલાના.—ભલા૦—રંગ૦

(પરીઓ જાડી છડી ઉન દોનો પર ફીરાતી હયે, ગૌહર તાબુબ હો ઉઠતી હયે લાલલી ઉસે દેખ ચમકતા હયે, પરીઓં ઝાડોંકે પોંછે છુપતી હયે.)

દાદરા.

(“મધુબનમે મોરવા બોલે.”—એહ રાહ.)

ગૌહર:—મોરે મનમે ડરવા લાગે !

કાહે જાગું યા નીદરીઆં ખીચ દરસે,

જીઆરા ડરત, પયે કંપે થર થર.—

મોરે મનમે.

લરજ લરજ લરજી,

ધરક ધરક મોરી છતીઆન ધડક,

નયેન બહે ઝર ઝર ઝર ઝર.

કાહુસે મનકો ભેદ સુનાઉં,

દીલ ઉબરે ભર ભર ભર ભર ભર,—મનમે ડરવા લાગે—મોરે.

પદ (જીંબેટી.)

(“બનસી બાલસો મોરા મન કસ ગયારે.”—એહ રાહ.)

લાલ:—નીદરાંમાહી એહ સપન દરસન દીએરે

ગયો ગયો કાંહાં મોરો મંદર.—નીદરાંમાહી.

કૌન તુ નારી—મયે હું કાંહાંપે ?

સાચ મુરત દીસત યા જાદુસે એહરે !

ગયો ગયો કાંહાં મોરો મંદર.—નીદરાંમાહી.

હોરી.

(“સૈઆને મોહે ગરવા લગા લીતારે.”—એહ રાહ.)

ગૌહર:—સુનોજી મોરે સજના જરા કાન દે,

હમારી બતીઆં.—મોરે સજના.

• • • કાફી પરીઆનકી હું શહેજાદી,

ગૌહર હું નગીનાકી મયે જાનરે.—હમારી. મોરે.

ન જાનુ મયે તુ કાંહાંસે આયો સુગરવા,

ન કુછ મોહે તોરે હયે પીછાનરે.—હમારી. મોરે.

સોઈથી સેજપે મયે નીદકી માતી,

ખુલતહી એહ નયેના ગઈ શાનરે.—હમારી. મોરે.

પાસ મોરે તોહે પાયો પલંગપે,

સાજન પાતસે એહ હું આનજાનરે.—હમારી. મોરે.

આસગ બચક મોસે ન તુ યું સુદરીઆં.—હમારી. મોરે.

મંદરમે એહ મનક હો મહેમાનરે.—હમારી મોરે.

આરામ પાવે એહ ચાંદની રયેનમે,
શરમ કહુ રખ ન તું નાદાનરે.—હમારીં મોરેં

જીલા.

(“ કોહરે બોલોરે, મોરા બંગાલી બંગાલે ચલા. ”—એહ રાહ.)

લાલ:—ગૌહર પ્યારી રે—મોરી મોહનીઆં કાહાની સુનો,
મયેલી ન જાનુ, ચાંહા કૌન લે આયા,
એહ ખાત ખતી, કહુ નયારી રે.—મોરી મોહનીઆં
ખાગમે મોરે મયે થા નીંદરામે,
થી મધવાકી મનપે ખુમારી રે. —મોરી મોહનીઆં
સપનેમે આધી વોહ કટ ગઈથી રજની,
નયેના ખુલી ફેર હમારી રે.— મોરી મોહનીઆં
પાયો ન મેરો વોહ ખાગ ન મંદર,
ન વાંહાકી વોહ પાદે ખહારી રે.—મોરી મોહનીઆં
પહેલુમે મોરે તું થીરી ચંદર મુખ,
વંહી હોશ મેરી સીધારી રે.— મોરી મોહનીઆં
આસ હયે મનમાં ક આરામ પાઉં,
તોસે મયે પ્યારી કુવારી રે.— મોરી મોહનીઆં
હુમરીં.

(“ સૈઆં મોરા બાહારે, જોખન લીનો જાએ. ”—એહ રાહ.)

ગૌહર:—જીઆ મોરા લાગારે, મોહન માનો ખાલમા.—જીઆ મોરાં
મોહન માનો ખાલમા, મોહન માનો ખાલમા.—જીઆ મોરાં
અપસે હું મયે, તોરી સોહનીઆં,
રહેગેં સંગ દોનો ખાલમા.—જીઆ મોરાં

દાદરાં.

(“ નદીઆં નાલે ખીસર આઈ કંગના ”—એહ રાહ.)

લાલ:—અંખીઆં મોહે ગૌહર કાહે મારીરે.— અંખીઆં,
મોહન કાહે મારીરે—મોહન કાહે મારી રે.—અંખીઆં
ઈન અંખીઅનકી નૌક હયે કારી,
મોહેની ચતુર મોપે ડારીરે.— અંખી આં

ખયાલ. (અડાના.)

(“ કલીઅન સંગ કરતે રંગ રલીઆં ”—એહ રાહ.)

ગૌહર:—રતીઅન અપ સગરી સંગ ખસીએ,
ચતુર તુ યાર મીલો મતવારો,

બહે ભોર તક દૌર ચાલ,
સાંવલોસો મુખ દેખ મુખ ભયો.— રતીઅન અપ્પા.
લાજ લાજ મચકાવે છટકાકે હાત,
ગરબા લાગકે તુ સાથ—મેરે ખેલ સંગ ધરકે ઉમંગ.—રતી.
(અચેશો અશરતમે ચકચુર હો શરાબ ખીતે હયે, પરીઆં એક બાબુ હો મસલેહત કરતી હયે, ચાંદ આહીસતા આહીસતા દરખતોંકે પોછે છુપતે જતા હયે.)

લાવની.

(“ પીઆ પીઆ તેરા કઠણ હૈઆ તેરી માલુમ હુઈ મરજ. ”—એહ રાહ.)
પહેલી પરી:—ચલો ચલોરી બહેના ધ્યારી—દેર ન અપ્પા કરના.
તારે છુપે હયે ચાંદની મીટ ગઈ—ખીત ગઈ રેયેના.
આશાકે માથુકે મસ્ત હુવે હયે—બૂલ ગયે દુનીઆં,
પ્રેમકી પાંધી ગઈ હયે મીઠી—ખુલે નહી ગઈઆં.
બાગમે કાઈ આવેગા બહેના—દેખેગા ગર એહ હાલ,
ગૌહર રસવા હોગી બેચારી—ખાક બનેગા લાલ.
નસીહત મેરી સુનો એહ બહેના—અપ્પા ન કરે. કુછ દેર,
તખ્ત ઉઠાવો લાલકા જલદી—નહીતો ફસેગે પયેર.
જદુઈ છડી વોહ ઈનપે શીરાવે—કરદે અપ્પી બેકામ,
સહર હુઈ અપ્પા રાખ વોહ ગઈ હયે—વસલકી ભર ચુકી જામ
સુનો સુનોરી સખીઆં ધ્યારી—માનો મોરા કહેના,
તારે છુપે હયે ચાંદની મીટ ગઈ—ખીત ગઈ રેયેના.
(પરીઆં આગે આ, લાલ આર ગૌહરપે જદુઈ છડી શીરાતે હયે.)

છંચે જાના.

(“ Let me kiss him for his mother. ”—એહ રાહ.)

• સખ પરીઆં:—ઓ નીંદરા ! મીઠી એઆર !
ખીછા તેરી મોહોખતકી દામ,
જલવા જરા દીખા તુ નાર !
મસ્તીકી પીત્તા દે જામ !
ગૌહરકા લે આગોરા અંદર,
ખીદારીકા તુ કરદે ચાંહાંસે દુર.
અજમતી ચાંહા કર તુ અસર,
પડી હયે અપ્પા તેરી જરૂર !
કુક ! નીંદરા કુક !
જદુઈ તેરા વોહ દામ !

બેકામીમે ઉ મીઠા દે એહ દુખ,

બુલા દે અખ આરામ વ ગમ !

(બહુઈ આશીકી અસરમે લાલ આર ગૌહર બેકામ હો સેજ પર મીરતે હયે—પરીઆં
લાલકા પલંગ ઉઠા ઉડતે હયે.)

બાબ પેહલા—પરદા તીસરા.

એક મોહલા.

(લાલકે નોકર ઘભરાતે હુવે દાખીલ હોતે હયે.)

લાવની.

(“ ચલ ખાત છોડ દે કાહાના. ”—એહ રાહ.)

સખ નોકર:—ચલો શાહકે પાસ અખ જના,

શીરીઆદકા શૌર ઉઠાના.

બેકામ હુવા આજ લાલ,

ખીખરે હયે સરકે સખ ખાલ,

ખડી સખત હયે ઉસકી ખીમારી,

વોહ જાન જાએગી પ્યારી.

ઝુલ.

સખ ચલો શાહકે અખ પાસ,

કહે લાલકી છોડો આસ,

ખુલવાએ હકીમા ખાસ.

મલકજાદા હુવા દીવાના,

શીરીઆદકા શૌર ઉઠાના.— ચલો શાહકે

ખની સુરખ આંખે મતવાલી,

કુછ ખાત ખની હયે નીરાલી,

કોઈ સાયા હુવા હયે ઉસપર,

વોહ ખાર ખના હયે મુક કર,

ઝુલ.

કહેતા હયે વોહ પરી પરી !

અશકોંસે આંખ હયે ભરી !

હુઈ હયેગી કુછ જાદુગીરી !

એહ ખખર શાહકો પોહોંચાના ?

શીરીઆદકા શૌર ઉઠાના.— ચલો શાહકે

(સખ જાતે હયે.)

બાબ પહેલા—પરદા ઝોથા.

એક મોહલા.

(ચરખણન ઔર ઉસકે દોસ્તોં દાખીલ હોતે હયે.)

લાવની.

(“ પીઆ પીઆ તેરા કઠન હૈયા.”—ઝેહ રાહ.)

ચરખણન:—પુશી પુશી આજ મુઝકો હુઈ હયે—હમકો મીલા ફરમાન,
શાદી કરેંગે સાથ ગૌહરકે—ઝેહી હમારી અરમાન.
જવાહીરશાહને હુકુમ દીયા હયે—હમકો સુનો ચારાં,
એક હકતમે નેકાહ કહું મયે, ગૌહરસે ચાહાં.
જાકે કહું મયે ખખર સબોકા, મચાહું ખડી ધુમધામ,
દરદ દુખકો આગ લગાવેં—રખેં અયેશસે કામ.
પુકારો દોઝોં પુશીસે સારે—હીલાકે દમ્પો આસમાન,
શાદી કરેંગે સાથ ગૌહરકે, ઝેહી હમારી અરમાન.

અંગ્રેજી રાહ.

(“ લટકનસે હમ જાતે જન પર.”—ઝેહ રાહ.)

સખદોસ્તો:—ગમ્મત હયેજી ગમ્મત હયે,—ચરખણનકા હોગા નીકાહ,
હમ પુશીસે સખ કહેં કે, હા હા હા હા હા હા હા !
ચરખણન:—કયા મજમે પેટ ખઠાકે—આંગે હયે હમ ચલતે અખ.
દોસ્તો:—દુના ઈસસે પેટ ખડે ઝેહ—માંગતે હયેં હમ ઝેહી સખ.
ચરખણન:—શાદી જખકે મેરી હોગી—સખકા દુંગા મયે ઈનઆમ.
દોસ્તો:—(ખાજ.)ખાવા મરેં જખ ખયેલ ખાટેંગે—વયેસાહી હુવા ઝેહ કામ!
ચરખણન:—તુઝકો સેલા, તુમકો પધડી,—ઔર દુંગા તુઝકો ઈજર,
દોસ્તો:—દુશમનકે મુહ કાલે કર હમ—મારેંગે ઉન પર પયજર.
ચરખણન:—દેર લગાના ખુખ નહીં હયે—ચલીયે સખ હોકર તૈયાર,
દોસ્તો:—પીછે પીછે હમ આંતેં હયેં—આંગે ખઠીએ તુમ સરદાર.
• (શખ ચરખણનકો ખાંકે પર ઉઠા સંજાતેં હયે.)

બાબ પહેલા—પરદા પાંચવા.

લાલકે મેહેલકા દાસાન.

(લાલ ગમગીન હુવા દાખીલ હોતા હયે.)

ગજલ (કહ્યાન.)

(“અજલકી સચેરકો રસતમ મયા સૌ કીર ન કીરા” —એક રાહ.)

લાલ:—હલકુપે હીજરકા ખંજર રહા સો યુંહી રહા,
 હમારે અશકોંકા ગૌહર રહા સો યુંહી રહા.
 હજારોં કરતે હયે એહ મર્જકી તદનીરે હકીમ.
 સીઆહ વોહ દાગ જો દીલ પર રહા સો યુંહી રહા.
 ડુખાએ હમકો હયે આંસુકી લહેરેં લયેલો નેહાર,
 ખીછોના રાતકો જો તર રહા સો યુંહી રહા.
 ગજબ હયે કયેસા ગીરાયા એહ તુને હમપે ખુદા,
 ખદંગ સીનેકે અંદર રહા સો યુંહી રહા.
 હમારા કૃતલ ગર દરકાર હો તો કર લો સનમ,
 કદમપે તેરે મેરા શર રહા સો યુંહી રહા.
 આરામ કલસે નહીં મુઝકો કુછ અયે ગુનચેદેહન,
 બીગા જો ખુનસે ખીસતર રહા સો યુંહી રહા.

(લાલકા પીદર જમરૂદશાહ, ફરખારીઆ, હકીમો વગેરે દાખીલ હોતે હયે,
 ઐર ઐ તરફસે લાલકો ઘેર ખડે હોતે હયે, લાલ ઉનહુ રૂખે બગચેર
 સરનીચુન હોતા હયે.)

હુમરી—જયેજયેવંતી.

(“ હમકે દામની કર મોહ લગેરે. ” —એક રાહ.)

લાલ:—ભડકે અગની, અંગ આગ જલેરે,
 તરપે મનમોહન ખીન જુઆ.—ભડકે.
 ભર જોખનમે દુખી રહીએરે,
 કાહુસે દુ:ખ કહે;
 મેરા ધ્યાની જુઆ તરસેરે,
 મોહકે મેરા મન છીન લીઆ.—ભડકે.

જુલા—જાનોટી.

(“ મચતા ના જલ મેરી માઈ. ” —એક રાહ.)

જમરૂદશાહ:—કયેસી એહ ખત્રા તોપે આઈ,
 કાલી પદરા જો દુ:ખકી હયે છાઈ.

લાલ તુ કહેરે—દુઃખ તેરા સખહી,
રખ ખાત ન કુછબી છુપાઈ.—કયેસી એહ.
કુંભરી—પરજ.

(“ મોરી અખીઆં ફરકત લાગે.”—એહ રાહ.)

લાલ:—મોહે ખતીઆં ભાવત નાહી,
જુઆ રહયો કાંપ—ધરક રહી છતીઆં.—ખતીઆં.
આંસુ પહેત હયે—જગર જલત હયે,
કઠન કટત હમરીતો રતીઆં.— ખતીઆં.
મોહનકી મોહે—યાદ આવત હયે,
લીખ લેજું આવનકી પતીઆં.— ખતીઆં.

(હીઝગીર હો ખચેઠતા હયે શાહ ઔર દરબારીઆં રોતે હુવે યુનાનત કરતે હયે.)

ખયેત—કહયાન.

(“ કુશાએ યુશકોલ આ માલોક આમોરખમર.”—એહ રાહ.)

સખ:—ખુદાયા તુ ખાવીંદ પરવરદીગાર,
એહ શીરીઆદકા અખ તુ સુન લે પુકાર.
ખડા દરતે રહેમત તુ અયે યજદાન,
ખ વફતે મુસીખત તુ હો પાસખાન.
હુવા લાલ ગમમે ગીરીફતાર અખ,
ગજખ હમપે હયે એહ ગજખ હયે ગજખ.
ખલામે ગીરાયા એહ કયેસી ખુદા,
હમારી એહ ગીરીઆંકી સુન તુ સદા.
તડપતા હયે માંનીનદ સીમાખ એહ,
છુપા અખરે ખારીમે આફતાખ એહ.
તુ રખ તેરા સાયા ફરમ ફર ફરીમ,
રહેમકા તુ ખારીરા ખરસા રહીમ,
અરે લાલકે હાલ પર કર નીગાહ,
તુ લે દાદ ઈસકી અખસ દાદખાહ.
કર આરામ ઈસકો તુ રખ ખરફાર,
ઝુકા સર એહ હયે માંગતે ખાકસાર.

ગજલ—ભયેરવી.

(“ ઈશકમે તેરે કોહે મમ સરપે લીઆ ને હો સો હો.”—એહ રાહ.)

લાલ:—ઈશકમે તેરે અયે સનમ—જાન થલી દીવાનેકી,
જાગકે દેખી રાખ તમામ—રાહ તુમહારે આનેકી.

નાંજ તેરા ઉઠાતે હયે—મુદતોંસે અયે ગુલખદન,
 એહ ચાલ કાંહાંસે સીખે હો—આશકોંકા સતાનેકી.
 લોગ હયે પુછતે હમે—એહ સૌદાઈકા સખખ સદા,
 હાએ મયે દહ જવાખ કયા—તાખ નહી સુનાનેકી
 તસવીર તેરી રાખકો જો—ખાખમે આઈથી નજર,
 ચોંકકે મયે ખીલગ પડા—ન જાના કે વોહતો જાનેકી.
 મુઝકો સખા ખતા દે તુ—કાંહાં ગયા વોહ મન હરન,
 હસી મેરી ન કર તુ ધું—એહ ખાત નહીં હસાનેકી.
 કુચે ખ કુચે સુ ખસુ—નામ પુકાઈં ઉસકા મયે,
 મસજદે સારી હુંડકે—રાહતો લીધ મયેખાનેકી.
 હયે હાલ અખસ મેરા ખતંગ—આરામ દીલકો હયે નહીં,
 ચારસે દે મીલા ખુદા—એહ આગ નહી સમાનેકી.

ગજલ—ખેહાગ.

(“ઈસ મુશ્કસીમે કોઈ ન હો ચાર હમારા.”—એહ રાહ.)

જમરૂદરશાહ:—રો રોકે કખ તલગ અયે પીસર જુર કરેગા,
 ગમ અપના હમે અખતોખી ઈજહાર કરેગા.
 અપની તુ જખાં ખોલ જરા ખોલ અયે ધ્યારે,
 નહીતો તુ ખુશક દીલકા એહ ગુલજર કરેગા.
 ખસ કર તુ અયે ફરજદ એહ નાલાકી સદાએ,
 કાંહાંતગ તુ એહી દમખદમ પુકાર કરેગા.
 કખસે મયે ખડા હું તેરહી પાસ મેરે લાલ,
 ખાતે જરાબી હમસેતો દો ચાર કરેગા.
 કયા દેખતે હો તુમ અયે તખીખાં એહ તમાશા,
 એહ લાલકો મેરે કોઈ હુશીઆર કરેગા ?
 આરામ ગરચે કોઈ ન તુમ ઈસકો કરોંગે,
 ખરખાદ અપની જાંકો એહ ખીમાર કરેગા.

ગજલ—સોરઠ.

(“નલીમ મુઝે કોન ઈસ એહવાનમે લાયા.”—એહ રાહ.)

લાલ:—જાને કયા મેરે દરદકી તદખીર તખીખાં,
 કધું શાદ કરે દીલકો એહ દીલગીર તખીખાં.
 દાદસે મેરે દરદકી ન હોગી રાકાઈ,
 કીસ તોરસે પ્રીવાઓગે તકદીર તખીખાં.

જીંદામે મયે મુકુયેદ હું મહોખતકે અયે ચારાં,
હરગીજ ન શકેં તોડ એહ કજીર તખીઓં.
જીસ તેગે નીગાહને મુઝે મજરૂહ કીઆ હયે,
વયેસીભી કબુ દેખીથી શમશીર તખીઓં.
આરામ મુઝે દે ન શકેં અખતો દવાએ,
એહ ધંશકુકા આગર હયે બેપીર તખીઓં.

કુમરી—ભયેરવી.

(“મારી જાન બાલતા કયું નહીં રે.”—એહ રાહ.)

જમરૂંદશાહ:—અરે લાલ અખ ન રોએરે,
મયે તેહારે પ્યારો પીતા—મેારા કહેના કધુ સુનીએરે,
દુઃખમે તોરે જખમતો કારી—લાગો મો એરે.—અરે.

કુમરી.

(“લાહે લારે શાંવરીઆં ચાર હો મોહે મધવાકા.”—એહ રાહ.)

લાલ:—મએતો ખન ખન ભટકત જાજી,
પાજી પાજી સોહનકો ઠામ હો.—મએતો.
કફની રંગાએ—ડાર ગલે માલાં,
જજી મુખ પર વાકો નામ હો.—મએતો.
જાને દે મોહે,—પીતમ પ્યારે;
નાહી હમારો યાંહાં કામ હો.—મએતો.
નગરી નગીના—ગૌહરકી હયે,
પોહોચું મોહનકે મુકામ હો.—મએતો.

જીલા—દેશ.

(“પીઆ બીન રાત સપન મએને દેખા.”—એહ રાહ.)

જમરૂંદશાહ:—છેલા તોએ જાને દજી ન કબુ જાને,
તોરી દવાઈ—યાંહી કરાજી,
મંત્ર કુકાંઈ પ્રાન જીવન.—તુઝપર.
પદ—જોગીઆ.

લાલ:—જાના જાના હયે નગરી નગીના,
જોગી ખનકર હમ કો હયે જાના.
માનુ અખતો એહ પાત ન માનુ,
મયેતો પ્રીત કાહી ખસ જાનુ;
અખતો દુડુંગા સારા વીરાના,
ખનુ મજનુકે માનીનદ દીવાના.— જાના જાના હયે.

રાહા ગરબે કઠન હો તો કયા હયે,
 હમને હમરાહા ધીરક લીધા હયે;
 ધીસી કાશીશમે સરકા કટાના,
 યાતો ગૌહર મુરાદકા પાના.— જાના જાના હયે.
 કાઠ મુઝકા ફીરા ન શકાગે,
 સમઝાયા કાંઠાં તગ કરોગે;
 નાહક દીલકો ન અપને દુખાના,
 હમે રૂખસતકા ફરમાં દીલાના.— જાના જાના હયે.
 આજસે તરક કર દીઆ આરામ,
 ગૌહર ગૌહર પુકારે સુખોહ શામ;
 ઉસકા પાના હયે હમકો ટીકાના,
 નહીતો છોકો એક ગમમે જલાના.—જાના જાના હયે.

કુમરી-ભયેરવી.

(“જુદાબાલા પરીને મેરા તોડ ડાલારે.”—એહ રાહ.)

જમરૂદશાહ:—મેરે લાલ તુનેરે આશા તોડ ડાલીરે,
 આશાભી તોડી મોરી—શુખભી લુટા,
 મોરે મનઝી ધગરીઆ તુને ફાડ ડાલીરે.—મોરે.
 જાને દઉ તોએ—રહું રાએ રાએ,
 શુખઝી ગઠરી મોરી છોડ ડાલીરે.— મોરે.

(લાલ અપને બાપસે બગલગીર હો જુદા હોતા હયે, પરદા ખીરતા હયે.)

બાબ પહેલા—પરદા છઠા.

ગૌહરકા બાગ.

(ગૌહર સેન્પર ગીરી હયે, ફુસગી પરીઆ નજદીક ખડી હયે.)

લાવની.

(“ગોરી ચલી સાસરા ફીરભી કબુ આના.”—એહ રાહ.)

પરીઆ:—મનમોહન હમારી મલેકા ઉઠ તુ પયારી,
 સુન સહર હુધ હયે શખઝી ગઠ અંધીયારી.
 ઉઠ હસકે સુંદરીઆ જુલફે ખીખરીકા પાંધા,
 ફુલ ગુલાબ તૈયાર હયે અપને ચંદર મુખકા ધા.

ઈસ કંદર નહી તા સહર સેજપર રહેના,
એહ ખાખ બડા હયે જોખનકા મસતાના.
આફતાખ હુવા હયે તુલુ કબસે શાહાના,
ચલ સરપે પહેન ગૌહરકા તાજ નુરાના.
હમ ખડી હયે તેરી કનીજો અયે શાહાજાદી,
સીનગાર તેરા સખ લીએ હાતોકા ખાંધી.
ચલો ઉઠો સુંદરીઆં દુર કરો ખુમારી,
સુન સહર હુઈ હયે રાખકી ગઈ અંધીઆરી.

(ગૌહર ચોકકર ઉઠતી હયે ઔર તાઆજુબીસે અપને આસ પાસ ફેખતી હયે.)

ગજલ—ખેહાગ.

(“મથરત ન આઈ તુજકું કુછ અયે ઘાર બેશરમ.”—એહ રાહ.)

ગૌહર:—આયા કાંહાંસે કાંહાં ગયા શૈલા એહ નુરકા,
પાકીજા થા મલક વોહ ખુદાકી હુજુરકા.
તેરી ખુદાઈકી કરે તારીફ કયા ખુદા,
હલકું હયે ખસકે બંધ અખ પરીયાંઓ હુરકા.
ખરકુંથી વોહ યાકે થા આતશહીકા શરર,
આના હુવા યા ખાગમે માહતાખો ખુરકા.
દેખેસે ઉસકે આંખ હમારી ઝપકે ગઈ,
ગોયા થા એહ ભભુકા વોહી કોહે તુરકા.
કરતે હયે સીજદા સખકે સખ સરકો કુકાકે હમ,
મકદુર કયા જો નીકલે સખુન કોઈ ગુઝરકા.
આરામે જાંકી વયેસે સીકત કંબુ કરે ન હમ,
દીનમે ખસા હયે અકસ મેરે ઉસકે નુરકા.

કાહારવા.

(“મચેતા લાઈરે શરાખકી નમ.”—એહ રાહ.)

પરીઓં:—તેરો જોખન જગતકો બુલાએ,
ખલ ખલ ગયે તોપર પરીઓં. — તેરો.
છેલ છખીલી ખન ઠન ખયેઠી,
જલમે લપટે તન ઔર મન. — તેરો.
હસ હસ ધુંગટ ખોલરી સુંદરી,
શીર શીર હમ તુજપર વારી. — તેરો.

ગુજલ.

(“બીન બુલાએ ન કબુ ચારકે ઘર ભાગે.”—એહ રાહ.)

ગૌહર:—કીસે મયે પુછું ચારકાં મેરે વોહ ઠીકાના ચારો,
 ખના ગુલશન એહ અપસ ખુશક વીરાના ચારો.
 ઉસકી સુરતને કીઆ મુઝકો હયે માધલ અફસોસ,
 દીલમે કુફરતકા ગમ કીસ તરેહ સમાના ચારો.
 હાએ અફસોસ સદ અફસોસ ગયા ચાર મેરા,
 દે ગયા હાય મુઝે દીલકા જલાનાં ચારો.
 બનો દીલ કુરખાં કરે જોકોઈ મીલા દે ઉરસે,
 બક્ષ દું સારી જોહાંકા મયે ખગ્ગના ચારો.
 અયે સખા બકે મેરે ચારકો પયેગામતો દે,
 તર હયે જ્જારીસે મેરા સારા સરાનાં ચારો.
 એક રાખ સારી ન આરામસે ખયકી અફસોસ,
 હયેગા ફીસમતમે લીખા રંજ ઉઠાના ચારો.

ધૃપદ—ભયેરવ.

પરીઆ:—મોહન ગયાન રખો ધરે ધીર.
 ચયેનબી મનસે ગયો—નીંદબી નીકસ ગઈ,
 રૂપ સરૂપ ગયો ફીર—મોહન.

હુમરી—પીલુ.

(“ મોરારે બેરાબી બેગીઆ ”—એહ રાહ.)

ગૌહર:—મોરારે ખીરમાયો સાથીરા,
 ભાએ મેરે અકારત જોખનવા.— મોરારે.
 મોરે સંગ પીતમ—રયેનકો ખસોરે,
 ભર ભર ખ્યાલા પીલાયા— મોરારે.

દાદરો—ખમાચ.

(મોરી ગુઝ્યાં લચક લચક મોહન આવે. ”—એહ રાહ.)

પરીઆ:—મોરી ગૌહર રોવત રોવત કાહેકો આસું બહાવે—ધમરાવે,
 નીંદમે સપન દેખકે અપનો જીઅરા કાહે જલાવે—ગૌ.
 કાહુકી તાકત ખાગમે હમરે અપનો મુખ દીખાવે,
 માનવ પયેરકો રખે અગર યાહાં જીઆસે અપને જાવે.—ગૌ.

આખા હુરનકા હાલ.

(“ઐતો મનુહી હચેમા દીવાના.”—એહ રાહ.)

પરીઆં:—સુન સુનરી તુ ગૌહર દીવાની,
તુઝપે કાંહાસે ગીરી એહ ગેરાની.
તેરે આશાકુઝી દે તુ નીશાની,
જાકે પુછે એહ ઉસ્સે કાહાની.
કીસ કુદર દેખતી હયે હયેરાની,
ન તુ અપની જલા જાંદગાની.
આજ ગૌહર ખની હયે ગુમાની,
શખત ખંચેચતી હયે પડેશાની.
કુછ આકત ગીરી આસમાની,
લાજુમ માદર હયે ઇસકી ખુલાની. (જતી હથ.)

તીલાનો.

(“તાના નાદીર દીર તુમ તુમ તના.”—એહ રાહ.)

ગૌહર:—નાહી ખાલમ ખીન શુખ મન જરા,
દુ:ખ દેવોના દુ:ખી હું ભારી,
જાનેમન જાનેમન જાનેમન જાનીરે,
દીન ન રયેન નયેન લાગેરે મીલાવો જાની.
મેરા મીલાવો જાની— ખાલમ.

કોહરા. { રોતાખી કર સખા તુ, સદાકો લીજા મેરી,
કહે ઉસે કે જાલીમ—સુરત દીખા તુ તેરી—નાહી ખાલમ.
(સરનીચુન હોતી હયે.)

ખાખ પેહુલા-પરદા સાતવા.

એક જંગલ.

(યો તરફ જાકી ઔર પાહડો નજર આતી હયે, લાલ થકા હુવા ફાખિલ હોતા હયે
જાકોંકે કોટોંસે ઉસકે કપડે ઉરોઆ હુવે હયે ઔર પચેરમેસે ખુન ટપકતા હયે. જામ તરફ
વાહુ અપને કદમ ખીરાતા હયે વાંહાં ખુશક જમીન પર લહુકી છાપ ખીરતી હયે; એકે દરખત
કે નીચે વાહુ અપનેકો એકે પથરસે ટેક કર ખચેકતા હયે.)

પદ—જાંબેટી.

(“તાહે લાલમ એહી હયે રાખા.”—એહ રાહ.)

લાલ:—નામ તેરા હયે દીલમે સમાયા,
આજ મુજકો ખયા લે ખુદાયા.

{ મેરે દીલપે સીતમકા કલંક હયે,
ખુખ હમકો સતાતા ફલક હયે,
તેરી મમપે ચમકતી ઝલક હયે,
મુજકો અખ તગ ન કીસીને મનાયા.—નામ તેરા.

{ હમપે ગુજરી હયે આકત ભારી,
રાખ સારી કઠી કરતે જારી,
સખરો રાહત ગઈ દીલસેં સારી,
શીરતો ધ્યાન હયે તેરા લગાયા.— નામ તેરા.

{ દરદો ગ્રમસે તડપતા હું લાચાર,
મયતો જીનેસે અખતો હું ખેજાર,
ચુખતે સીનેમે હયે શીકરકે ખાર,
અખરે આકત હયે સરપે એહ છાયા.—નામ તેરા.

{ કોઈ હમકો સુનાતા હયે તઆના,
કોઈ ઝીડકા કહે હયે દીવાના,
કરે સંગસે કોઈ નીશાના,
ચાહે આકતમે લા યાંહા ગીરાયા.— નામ તેરા.

{ દીખા જલવએ ચેહરએ આરામ,
તેરી રેહમતકી શીર તુ બીલા જામ,
રાખત દુશવારીકા લા એહ અંજામ,
માત્રે બંદા ખડા સર ઝુકાયા.— નામ તેરા.

(જાતે જાતે લાલપે નીંદ જલખા કરતી હયે. વાહ ઉસ પથરકા સરાના કર સોતા હયે હોરા પરી એક દરખતમેસે નચુદ્દ હોતી હયે.)

હોરી.

(“ યુમાંની, આજ હોરી ખેલાવે યુમાંની ”—એહ રાહ.)

હોરી:—ખીગાના, કોઈ હએ એહ મુસાફર ખીગાના,
હાલ ફકીરીમે સોયા હયે માતા,
એહ રેતમે મોતીકા દાના;
ઔલાદ ઉનચી નજર મોહે આવે,
કયસા—આહા કયેસા એહ ભેદકો પાના,
જરા દીલકો સમજાના.— કોઈ હયે.

ચેહરપે ચંદ્રસી ચાંદની ચમકે,
એહ મુખસે સુરજ હો દીવાના;
ચીતવનકી ખાન હયે લાગે યાહાં તગ.

ઉપરે—આહા ઉપરેકા કંઈ એહ સમાના,
અરે મન હો તું સીઆના.— કાઈ હયેં
હીરેકા હીરાહી કાટે સદારે,
ન પથર કાટે હયે પાના,
જોહરીકા હો પરખ મોતીયનકી.

દુલ્હે—આહા દુલ્હેસે ન જાય પીછાના,
કરે કયા મરદ અનજના— કાઈ હયેં
જાલેકા જાદુકે ડાલ એહ મોરે,
એહ સાજનકોતો ઉઠાના;
હોટોંકે મધકા મયે આખતું મીઠે,

પીછે—આહા પીછેસે ઉસકા જગાના,
જરા જોશકા એહ દખાના.— કાઈ હયેં
આરામસે શીર રાખુંગી પીતમ,
ન ધસકો જક્ષસે જલાના;
માને અગર એહ ન ખાતકા મોરી,

જાદુ—આહા જાદુસે હીરન ખનાના.
ન શીર બંદસે વોહ છુડાના.— કાઈ હયેં.

(લાલકા ઉઠા લે જતી હયે.)

બાબ દસરો—પરદા આઠવા.

ગૌહરકા મહેલ—દીવાનખાના.

(ગૌહર બેચેઠી હયે પાસ પરીઆં હાજર હયે.)

ગુજલ.

(“બાહાર આઈ હયે ભરદે બાદ એ ચલચલેસે પંચમાના”—એહ રાહ.)

ગૌહર:—તેરે હીજરામે અયે જાનાં—કાંહાં જાજી કીધર જાજી,
હુવા કુરકૃતમે દીલ ખીરીઆં—કાંહાં જાજી કીધર જાજી.
ન મયે જાનું તું કાંહાં હોગા—કાંહાં તેરા મકાં હયેગા,
ખગયેર તેરે મએ હું સોજાં—કાંહાં જાજી કીધર જાજી,
અગર હો તુ ફલક ઉપર—યાહો તારોંકા તુ અફસર,
મએ હુંક સારા ફેર આસમાં—કાંહાં જાજી કીધર જાજી.
નહી માલુમ હોતી રાખ—ન જાનુ રોજ હયેગા કખ,
નહી હયે મુઝકા કુછ પયેછાં—કાંહાં જાજી કીધર જાજી.

અરે તું કૌન થા પ્યારે-ગૌહરકા મીલ આરે,
 વોહ યું કહેતી હયે હો નાળાં-કાહાં જાગી કીધર જાગી.
 દીખાયા ખાખમે જાની-તેરા જલવા વોહ નુરાની,
 ગીરખાં તપસે હયે ઉરીઆં-કાહાં જાગી કીધર જાગી.
 તુહી હયે ખુત ખડા મેરા-જખા પર નામ લહું તેરા,
 તરક કર દીન ઓર ધંમાં-કાહાં જાગી કીધર જાગી.
 કહો આરામ હો કયું કર-હુવા હયે દુર વોહ દીલખર,
 તેરા હયે રાખત એહ હીજરા-કાહાં જાગી કીધર જાગી.

દુમરી.

(“જરા મુહસે જોલોછ, તુમ કયેસે બહેછ દીલગીર.”—એહ રાહ.)

પરીઆ:—મન અપને ધરોછ તુમ ધીર-બહેના હો
 જલો નહી રો રો છ.
 દેખા હયે સપના-સુધ ખીસરાઈ,
 હમસે કાહે મુખ મોડોછ.—જલો નાહી.

ગજલ.

(“એહી કહેતીથી લયેલીએ પરદેનશીન.”—એહ રાહ.)

ગૌહર:—કાઈ યાદ હયે તુમકોલી અયસા સહર,
 કે વોહ જાંસે મેરે મીલા દે મુઝે,
 મુઝે ઉરસે મીલા દે કાઈ એક પહર,
 ઓર જામે વહેસાલ પીલા દે મુઝે.
 અયે યજદાં કાહાં હયે વોહ તેરી મેહર,
 અરે મુઝેસેલી અપને તું મુહકો ન ફેર,
 પીઠં કુરકતકા કખતઅ મયે રો રો જહેર,
 અયેસે રંજે અલમસે છુડા દે મુઝે.
 અયે યાર મેરે કહે તું હયેગા કાહાં,
 કહે કીસ્સે મએ પુછું જાં તેરા મકાં,
 ખોડું કીસ્સે તી અપનાં એહ રાજે નેહાં,
 કૌન તેરા ઠીકાના ખતા દે મુઝે.
 સુન ખાદે ખાહારી તું જાના ઉપર,
 મેરે પોહયા મનકો એહ સારી ખખર,
 ઓર કેહના કે તુઝમે વકા હો અગર,
 એક લહેજા તું જલવા દીખા દે મુઝે.

લાલ મેરા એહ દેખકે હસતે હયેં સખ,
કૌન જાનેકે મુજપે હયે કયેસા ગજબ,
ગમે ધંશકમે જલ ચુકી અયે મેરે રખ,
અખ ફરશે જ્યાંસે ઉઠાવે મુઝે.
એહી હાલત હયે મેરી સુખોહસે તા શામ,
મયેને આરામ દીલકા હયે ખોયા તમામ,
અખ મુઝકો અજલ દે તુ મૌતકી જામ,
ચાતો અપને શીકમમે સમા દે મુઝે.

ખયેત.

(“ જાગત હું મચે ગમમે ખની ”—એહ રાહ.)

પહેલી પરી:—કયા બકતી હયે રાહજાદી તુ એહ કાહેકી ખુમાર ?
કૌન હયે આશક વોહ તેરા, કૌનસા દીલદાર ?
સોઝીથી સેજ પર તુ કલ રાખકા અકલી,
ફેર ખાત નઈ કાંહાંસે તુને એહ હયે નીકાલી ?
મકફૂર કીસકી હોવે જો એહ ખાગમે દાખલ,
દેવોં હયે ખડે દરપે લે રામશીરોંકા ફાવીલ.
એહ ખાખ હયે દેખા તુને યા હયેગા ખયાલા,
છરસે હયે હુવા મંદ તેરે મુહકા ઉજલા.
સર ધંશકકે ખારીશકો ન ખરસાયા તુ કીજે,
સોંચ સમઝ દીલમે મેરે ખાત એહ લીજે.

ધૃપદ—ખમાચ.

(“ ખનસી ધુનસે ખલચે ”—એહ રાહ.)

• ગૌહર—સુંદર મુખડો દીખાએ સુંદર.
દેખતહી ખાવરી ખન,
મોહન મોહન કંઈ હું મન મુરછત સારસ સમાન.—સુંદર૦
ખારખાર ધરકત છાતી, દોહુ નેયેનન ખરસત,
પૈઆં કંપત વો મુરત યાદ આવે.— સુંદર૦
(ગૌહરકી માદર સનોખર દાખીલ હોતી હયે.)

હારી.

(“ આજ હારી ખીલાઈ સયામ મોહે ચારી લમાઈ.”—એહ રાહ.)

સનોખર:—તોએ લાજ ન આઈ—પરી હોકે લાજ ગમાઈ.
નામ હમારેકા દગ લગાયો—આદમ પ્રીત લગાઈ,

પરીઅનકી કછુ ખાત ન માની-અપનીબી મુઘ ખીસરાઈ.-પરી,
નીરલજ નારી નીકસ યાંહાંસે-સરપે ખત્તા આપ લાઈ,
હોગી સજા તોએ ભારી જો ફીરસે-સુરત અપની દીખાઈ.-પરી.
પરસ્તાનકે ખીચ રખીઓ કુદમ ન-ન રહીઓ યાંહાંહી છુપાઈ,
સીસ તેહારોતો કલમ કરેંગે-હમરે જો દેશમે આઈ.-પરી.

ગજલ.

(“ દીલ તુમપે ફીદા કરતે હયે જેન નહીં કરતે. ”—એહ રાહ.)

ગૌહર:—દીલ તીરે ધ્રશકુસે એહ ખચાયા નહીં કરતે,
મનકો હમારે છુપાયા નહીં કરતે.
ખાંધી ગીરહ હયે સખત એહ ઉલકતકે દોનોકી
ગાંઠી ખંધી હુઈકા છુડાયા નહીં કરતે.
પયેમાં દીઆ હયે ઉસકો દીલોજનસે વસ્લકા,
દેકે ખચન હમ આશકુકો રૂનાયા નહીં કરતે.
આદમ હયે ગરચે દીલખરો દીલદાર વોહ મેરા,
મહોખત લગાકે ઉસે શરમાંયા નહીં કરતે.
દીઈ હયે ખુદાને સરવરી ઉસકો જેહાંમે દો,
હમ વોહ હયે જી ઉનસે ફીરાયા નહીં કરતે.
તાજુલમલુક ખેહરામગોર ગુલકાંમે ખેનજર,
એહ સખકીહી હમ યાદ બૂલાયા નહીં કરતે.
ખૌફો ખતર નીકાલો ખસ દીલસે પરીજદો,
હમ તારીફ કુઠી આદમકી ગાયા નહીં કરતે.
આરામ હયે જેહાંમે સખ આદમહીસે મુદામ,
મન ઉન સીવા કીસીસે લગાયા નહીં કરતે.

(ગૌહરકા પીદર જવાહીરશાહ દાખેલ હોતા હયે.)

ગજલ.

જવાહીરશાહ:—(“ કલજો પોહોંચી તેરી આવાજ મેરે કાનકે ખીચ. ”—એહ રાહ.)

કાઈ તુઝકો ન મીલા જીન યાંહાં જીનસ્તાનકે ખીચ,
જો પરી રહેતી હયે તુ આદમહીકે ધ્યાનકે ખીચ.
એકસે એક હુસ્નમે આલા હયે યાંહાંકે જીનો,
કયું ગીરી એક ખ એક તુ મકુરે ધનસાનકે ખીચ.
હોકે ગાફીલ તુ ફત્તી દામમે સૈયાદકે કયું,
કાઈ ખુલખુલ ન મીલા કયા એહ ગુલસ્તાનકે ખીચ.

કૌમે પરીઓંમે હયેંગે સચેકડો રશકે ખુરશીદ,
 ઉંનકે પલકોંમે નહી ફરકે ઔર પચેકાનકે ખીચ.
 ગૌર કર ખુખ ગોહર તુ એહ નસીઅત ઉપર,
 દુરદાને હયે રખીઓ ખુખ સંભાલ કાનકે ખીચ.
 રખ ન ઉમયેદ તુ આરામખી આદમસે પરી,
 જીઈ નીકલ જાયેગા કોઈ દમમે એહ અરમાનકે ખીચ.

જીલા—કાફી.

(“આજ ધન ધુંદન ખરસેરે.”—એહ રાહ.)

જૌહર:—ખદલાયો હમારાતો રૂપ સરપ;—દીન છતીઅન ધરકેરે.
 રાત દીન છતીઅન ધરકેરે
 મયેતો ગઈ વારી ખલહારી,
 સોહન મુખ લુટા ગયે સારી.
 ભડકે ભડકે અંગ અગન સીલગે,
 ખયે નયેન આસુ ભરકેરે.—રાત દીન છતીઅન.

પદ—કાફી.

(“ધુંધટકા પટ જોલ જોલરે.”—એહ રાહ.)

જવાહીરરાહ:—મનમાં વીચાર કર નાર,—નાર હો,
 તોએ લાજ નાહી હયે.—મનમાં
 લાજ રખે વાકોહી નાર કહીએ.
 ખીન લાજખી ખદકાર.—માંનમાં
 કહીએ લગાઈ હયે લગન કાહુસે,
 મોહની દઈ કીસને ડાર.—મનમાં

કુમરી.

(“લાગીરે મોરી જન, નયના કટારી હો,”—એહ રાહ.)

જૌહર:—ખસ કર રે ખસ રાજ,
 અખ ના સતાએરે.
 હું દુખીઆરી—ખયાકુલ ભારી,
 મન ભડકે મોહે આગ.—અખ ન સતાએરે.
 કાહે કહુંજી—દુખમે રહુંગી,
 જીઆ તરપે મોરા આજ.—અખ ન સતાએરે.

ગુજલ.

(“મહોત્તમદક્ષી આમદ શીરાજન મુનીરા.”—એહ રાહ.)

જવાહીરશાહ:—રખા ધંશકમે તુને કયું અપ કદમ હયે,
શરમ હયેરી ગોહર શરમ હયે શરમ હયે.

ગોહર:—ખશર કહી મયે ધંશકમે મુખતીલા હું,
ઉસે ચાહું જપ તગ મેરે દમમે દમ હયે.

જવાહીરશાહ:—કાઈ જન ન તુઝકા મીલા તેરે લાએક,
કે દુરકતમે આદમકે ખાતી તુ ગમ હયે.

ગોહર:—જુદાઈમે જલતી હું મયે આજ ખ્યારોં,
એહ ઉસ પર તુમહારાબી દુના સીતમ હયે.

જવાહીરશાહ:—પરસ્તાંમે સારે કીઆ મુઝકા રસવા,
અરી ખેસવાસે ન તુ કુછબી કમ હયે.

ગોહર:—પીદર મેહેર કર તુ, ન માદર ખશ હો,
નેહાયેત તુમહારા એહ ગુસ્સા ગરમ હયે.

જવાહીરશાહ:—મુનેગા જો આલમ તા મારેગા તાઆને,
પરી હોકે ધનસાંકે હુઈ તુ બહમ હયે.

ગોહર:—મુઝે મારના હોતો ખસ માર ડાલો,
મયે હું લાલકી ઓર વોહ મેરા સનમ હયે.

જવાહીરશાહ:—જરાબી અંદેશા ન તુને કીઆરી,
અરી બેહયા કુછ ન તુઝમે કદમ હયે.

ગોહર:—દીવાની હુઈ હું મયે ધંસ ધંશકમે અપ,
જલાતા હયે મુઝકા તોં દુરકતકા ગમ હયે.

જવાહીરશાહ:—સજાકે તુ કાખીલ હુઈ હયે અયે નાદાં,
ફીરાઈ તુને અખતો તેરી ચશમ હયે.

ગોહર:—ખતાવાર હું મયે જો ચાહેસો કીજો,
મેરે દીલપે કારી લગા અપ જખમ હયે.

જવાહીરશાહ:—કરો કયેદ જુદામે ધંસકારી પરીઆં,
સજાવાર ધંસ પર ન કરના રહમ હયે.

ગોહર:—મુઝે કયેદ કરતે હો જન જાંજોંમે,
મેરે તોકે ગમસે વોહ ખસકે નરમ હયે.

જવાહીરશાહ:—અપ્પસ આસ તુ છોડ આરામકી અપ્પ,
ખડી સખત મયેનેતો ખાઈ કસમ હયે.

ગૌહર:—મુઝે કામ આરામસે કુછ નહી હયે,
એહ હમદમ તેરે અપ્પતો રંજો અલમ હયે.

(પરીઓં ઔર દેવા એકાએક નમૂદ હોતે હયેં, ઔર ગૌહરકો એ તરફસે ઘર લેતે હયેં.—ગૌહરકી માદર ખમશીન હો એક તરફ ખડી હોતી હયે, છનો, દેવા, ઔર પરીઓં ખાતે હયેં.)

ખયેત.

(“આજકો એહ દીન હયે મુખારીક અયે દીવાનો.”—એહ રાહ.)

દેવા, છનો, પરીઓં:—ઈનસાન પર જો જાન દે ઉસકા હો એહી હાલ,
જુદાંમે લેજાકે ઈસે અપ્પ દેગે વંહીં ડાલ.—
સાએક હયે સજા એહી તેરે શહેજાદી ગૌહર,
આદમકો તુને અપના પનાયારી કંધું દીલપર.—
નાદાન કહે તુને કીઆ કયા એહ ખુરા કામ,
રેજાદા કર હરએકકો હુધ આપખી પદનામ.—
આદમકી મહોખખતને કીઆ તુઝકો અપ્પસ ખાર,
જો કુછકે સજા શાહાને કીઈ, હયે વોહ સજાવાર.—
આરામ કુછ પાએગી ન દુનીયાંકે દરમયાન,
દીવાની હયે ખેશામ હયે ખેશરમ તુ નાદાન.—

ગુજલ.

(“માહે જફાઆ જોર કરે યા વફા કરે.”—એહ રાહ.)

• ગૌહર:—જાતે હયેં હમ તો સારે પરસ્તાનકો સલામ,
હામી હયે યજદાં મેરા અપ્પ સુલતાનકો સલામ.
ગીરીફતાર હુધ ખલામે અયે માદર તુઝે સલામ,
રશકિં ઔર છનો જનસ્તાનકો સલામ.
જાતે અગર રહેગે તો મીલેંગે એક રાજ,
ખેમેહર મેરે વાલીદ એહ ખેધ્યાનકો સલામ.
જજરો તોફકી એહ મૌસમ હયે દોસતોં,
નગમે ખુશી ઔર અયેશકે સામાનકો સલામ.
છનો તુમહે સલામ, અયે પરીઓં તુમહે સલામ,
કરતી હું સારે ખેશા ઔર ખાનદાનકો સલામ.

રાહતકો હયે સલામ, સલામ હયે આરામકો,
નીસખત નહીં અખ ગુલસે, ગુલીસ્તાનકો સલામ.

(દેવો ઔર પરીઆં ગૌહરકો પકડ જાંહરોમે જકડતે હયે—વોહ ઉનકે સાથ ખમ્મેઆ જાતી હયે ઔર સખકો આખરી સલામ કરતી હયે—ફંદમ્મક પરીઆં ગૌહરકા અહ હાલ દેખ રોતી હયે—ફુસરી ખુશ હોતી હયે—ગૌહરકી માદર એક હાતસે આંખ ઢાંપ ફુસરેસે દેવોકો ગૌહરકો ખંદીખાનેમે લે જાનેકા ઈશારા કરતી હયે, પીદરબી ઈસી તરેહસે એક હાતસે આપની છાતી દખા ફુશરેસે ફરમાતા હયે.)

દેવો

માદર.

દેવો

પીદર.

ગૌહર ઔર પરીઆં.

ખાખ પહેલા.—પરદા નવવા.

હીરાકા મહેલ—દીવાનખાના.

(લાલ ગમગીન હુવા દાખાલ હોતા હયે.)

ગમ્મલ.—જામેટી.

(“દીવાના કીઆ ખજમમે શખ આકે કીસીને.”—અહ રાહ.)

લાલ:—આવારા કીઆ મુઝકો યાહાં બંધવાકે પરીને,
દોસ્તોંસે છુડાયા મુઝે ખીરમાકે પરીને.
કાંહાં હોગા સજલા વોહ વતન મેરા પીઆરા,
ઈસ ચાહમે ફસાયા અખસ ફુસલાકે પરીને.
કયુ કરકે મીલેગી મેરી માશુફ વોહ જાતી,
રખ છોડા મુઝે ખહાને હયે ખતલાકે પરીને.
કીસ તરફ મકાં હોગા વોહ ગૌહરકા ખુદાયા,
વોહ નામ જુલાયા મુઝે ધમકાકે પરીને.
હરરોજ ગુજરતા હયે સીતમ સખત યાંહા સરપર,
ન કુછબી દીલાસા દીઆ ગમ આકે પરીને.
આરામ ફખરમે હયે ઈસ આજખસે ખહેતર,
ખજન કીઆ જાતીસે ખીછડાકે પરીને.

(હીરા દાખાલ હોતી હયે.)

જુલા.—દેશ.

(“ખાજખસીઆ, કાહાંન રસ લીનીરે.”—અહ રાહ.)

હીરા:—મારી રસીઆ સયેન સુધ લીનીરે.

તોરી પ્રીતમે વાર,—જુયા બયો પતંગ;

કાહે કરો ન પાત—મધુરસ ભરી જાની.—મારી રસીઆં
નહીં કાહુસે પ્રીત લગાઉં—તોપે પીઆ ખલ જાઉંરે,
રાજન, રાજન, રાજનરે:

કાહે કરો ન પાત—કયેસે કટે રયેન દીન.—મારી રસીઆં.

કુંભરી—પીલું.

(“ ચલત પવન મએ સો ગઈ અંગના. ”—એહ રાહ.)

લાલ:—

નીકલ નજરસે દુર હો તુ હીરા—ન કરીયો એહ હમસે પાતરે.
કાહે મોહખતકી ખતીઆં કરત હયે—ખામોશ હો નાદાનરે,
પરીઅન સંગ આદમ કયું ખયેડ—કયેસે રહે દો સાથરે,
નીકલ નજરસે દુર હો તુ હીરા—ન કરીયો એહ હમસે પાતરે.
હમરેતો મનકી મોહન પયારી—ગૌહર હયે વોહ ગોરીરે,
વાકો દીયા તન મન હયે મોરા—વાકોહી દઈગા હાતરે.
નીકલ નજરસે દુર રહો તુ હીરા—ન કરીયો એહ હમસે પાતરે.
બેર જુલમસે ખેલા કરેગી—હમસે ગર ઈસઆનરે,
દાદ ખુદાસે માંગ પરી મએ—અપની કરગા ધાતરે.
નીકલ નજરસે દુર હો તુ હીરા—ન કરીયો એહ હમસે પાતરે.

ગૃજલ.

(“ ખરકે પરાસે શીકલ ખેરે દીલરખાકી હચે. ”—એહ રાહ.)

હીરા:—હરગીજ ન પાવોગે કુંહી જાનેકો અયે સનમ,
હમ જાને નહીં દેતે દીવાનેકો અયે સનમ.
ગૌહર હમારે દીલકા દીઆ હયે તુમે જાન,
વોહ ફેર ન લેગે સુન એહ ખાહનેકો અયે સનમ.
તુઝકો અગર હો છંદગી તેરી અજુજ અખ,
ન કર તુ કુસદ દીલકે ફીરાનેકો અયે સનમ.
હરગીજ ન મયે નીકાલુંગી અયેવાંસે એહ તુઝે,
ન પાવેગા કુદમબી ઉઠાનેકો અયે સનમ.
રહેગી એહ હીરા ચુસ્ત ઈસ કહેનેપે તા હશર,
આવેગા કોઈ યાંહાં ન છુડાનેકો અયે સનમ.
મુઝકો કરો કુજુલ અગર આરામ ચાહાતે હો,
ચાહાતી હું લખસે લખકો મીલાનેકો અયે સનમ.

ਦੁਮਰੀ—ਭੋਪਾਲੀ.

(“ਯਾ ਲੰਗਰਵਾ ਬਹੁਰ ਸ਼ਹਰਵਾਰੀ ਮਧੇ ਤੇ ਨੀਪਟਨੀ ਭਾਰੀ.”—ਐਲੁ ਰਾਛ.)

ਲਾਲ:—ਹਾਐ ਨਗਰਵਾ, ਬੁੰਦਰ ਮੰਦਰਵਾਰੇ ਖੁਡਵਾ ਸੰਕਟਮੇ ਡਾਰਾਰੇ.

ਹਰ ਪਲ ਆਵਤ-ਮੋਹੇ ਸਤਾਵਤ,

ਖੁਟ ਲੀਆ ਬਧੇਨ ਸਾਰਾਰੇ;

ਭਾਘਾ ਧੜਕ ਮਨ ਦੁ:ਖਤ ਲਾਗੇ,

ਨਾਢੀ ਛੁਕਮ ਐਲੁ ਮਾਨੁ ਤੇਰਾਰੇ.—ਹਾਐ ਨਗਰਵਾ०

(ਹੀਰਾ ਹਰ ਕੀਸਮਸੇ ਲਾਲਕੇ ਸਮਝਾਨੇਕੀ ਤਜਵੀਯ ਕਰਤੀ ਹਥੇ, ਵਾਛ ਉਸਕੇ ਡੀਠਕਾ ਕਰ ਫੁਰ ਕਰਤਾ ਹਥੇ, ਹੀਰਾ ਤੋਭੀ ਯੇਰਸੇ ਉਰਸੇ ਅਗਲਗੀਰਹੇ ਯੋਸਾ ਲੇਨੇਕਾ ਕਸਦ ਕਰਤੀ—ਲਾਲ ਆਧੁਰਸਾ ਐਰਯੋਫ਼ ਉਸਕੇ ਛਾਤਸੇ ਝਟਕ ਦੇਤਾ ਹਥੇ, ਭਰਸੇ ਵਾਛ ਪਰੀ ਨੇਛਾਘੋਤ ਅਸਮਨਾਕ ਹੋ ਕਰ ਅਪਨੇ ਛਾਤ ਪਰ ਛਾਤ ਮਾਰਤੀ ਹਥੇ, ਐਰ ਧੁਰਸੇਸੇ ਅਰਮ ਯਨ ਲਾਲ ਪਰ ਆਯੋ ਨੀਕਾਲਤੀ ਹਥੇ.)

੫੬.

(“ਗੀਰਧਰ ਭੁਲਤ ਰਾਧੇ ਸਾਂਝ”—ਐਲੁ ਰਾਛ.)

ਲਾਲ:—ਸੁਨ ਹਰ ਨਾਮਕੀ ਤੋਹੇ ਦੋਹਾਧ,

ਤੋਹੇ ਦੋਹਾਧ—ਪਰੀ ਤੋਹੇ ਦੋਹਾਧ.—ਸੁਨ०

ਨਾਢੀ ਡਰਾ ਮੋਹੇ—ਹਾਏ ਨ ਤੋਸੇ,

ਮਨ ਯਾਦ ਘੁਛਾਫ਼ੀ ਸਮਾਧ—ਸੁਨ०

ਗੁਜ਼ਲ.

(“ਮੇਰੇ ਧਾਰਕੇ ਵਾਛ ਦੇ ਸਭਾ ਤੁ ਯਤਾ.”—ਐਲੁ ਰਾਛ.)

ਹੀਰਾ:—ਅਰੇ ਮਾਨ ਤੁ ਆਦਮ ਮੇਰਾ ਕਹਾ,

ਲਾਲ:—ਨਹੀਂ ਅਧੇ ਸੀਤਮਗਰ ਹੀਰਾ ਨਹੀ;

ਹੀਰਾ:—ਦੇਖ ਹਾਲ ਤਘਾਹ ਅਘ ਹੋਗਾ ਤੇਗ;

ਲਾਲ:—ਨਹੀਂ ਅਧੇ ਸੀਤਮਗਰ ਹੀਰਾ ਨਹੀ.

ਹੀਰਾ:—ਕੁਝ ਮੁਕਤਮੇ ਯੋਤਾ ਹਥੇ ਅਪਨਾ ਤੁ ਸਰ,

ਮੇਰੇ ਵਸਲਕਾ ਕੁੰ ਧੰਨਕਾਰ ਨ ਕਰ;

ਮੇਰੇ ਯੋਫ਼ਕੇ ਢੀਲਮੇ ਲਰਯਕੇ ਸਮਾ:

ਲਾਲ:—ਨਹੀਂ ਅਧੇ ਸੀਤਮਗਰ ਹੀਰਾ ਨਹੀ.

ਹੀਰਾ:—ਐਲੁ ਯਥਾਲੇ ਮਾਹਾਲ ਹਥੇ ਛੋਡ ਤੁ ਦੇ,

ਮੇਰੇ ਛਾਤ ਨੇਕਾਹਮੇ ਯਾਧਕੇ ਲੇ;

ਪਥਤਾਐਗਾ ਤੁ ਅਘ ਮਾਨ ਕਹਾ:

ਲਾਲ:—ਨਹੀਂ ਹਥੇ ਸੀਤਮਗਰ ਹੀਰਾ ਨਹੀ.

ਹੀਰਾ:—ਮਾਧੁਕੇ ਤੇਰੀ ਤੁ ਢੀਲਸੇ ਨੀਕਾਲ.

ગૌહરસે મીલનેકા છોડ ખયાલ,
વરને ખાએગા હાતસે મેરે ખતા:

લાલ:—નહી અયે સીતમગર હીરા નહી.

હીરા:—ખલુંગી હીરનમે મએ તુઝકા ખશર,
હયેવાન ખનાયગા મેરા સહર;
આફતકા વોહ યાદ તુ કર લે જરા:

લાલ:—નહી અયે સીતમગર હીરા નહી.

હીરા:—ખડી રખર અખતો હયે તેરે અજલ,
મેરે દામસે છુટના નહી હયે સહલ;
આરામકા નામ અખ ઘીલસે બુલા:

લાલ:—નહી અયે સીતમગર હીરા નહી.

ગજલ.

(“ મઈ એક બ એક જો હવા પલટ. ”—એહ રાહ.)

હીરા:—આવો એકબએક જુનો દેવો સખ,
એહ ખશર યાહાં મરને તૈયાર હયે;
ઈસકે ઉમરકી હુઈ તમામ રખ,
ખડી અખ કળ ધનતેજર હયે.—આવો.
આવો ખુની દેવો શીતાખીસે,
કરો પુરજે ઈસકે ખરાખીસે;
રંગો દાંત લહુ એહ ગુલાખીસે,
ખીલા જોખનકા એહ ખાહાર હયે.—આવો.
આવો ગુલ યાંહા ખીઆખાનોકે,
આવો અફરીત સારે વીરાનોકે;
ચલો હોજો તીફલ રાયેતાનોકે,
તાજેતર એહ કૌવલા શીકાર હયે.—આવો.
અયે જૂતનો ઓર ચુડયેલોં સખ,
દેવજાદો યાંહાં આવો અખ;
કરો મીલ જફાઓ સીતમ ગજલ,
ખુરા આદમ એહ નાખકાર હયે.—આવો.
નીગાહખાનો દોજખકે અયે તમામ,
છોડો ગાર વોહ, યાંહાં પડા હયે કામ;

બયેડા ફેર આરામસે લે ધનઆમ,
તુમકા ફરમાતા એહ સરદાર હયે.—આવો.

(દીવાનખાના પ્રયેબ હોતા હુએ ઓર એક દહેશતનાક ઠરાવના મુકામ ઝાહીર હોતા હયે—બખબ છનો, એફરીત, ભુત, ચુઠચેલો આતશકે શૌલે નીકાલતે હુવે નમુદ હોતે હયે, ઓર ઉન સખકે ફરમયાન એક બડા હયેબતનાક ખખીસ જમીનસે આહીસ્તા આહીસ્તા નીકલ આતા હયે, અશમોસે જસકે આતશકે બખુકે ઓર મુહસે નીલા ઓર સખજ ધુ'વા નીકલ રહા હયે: હીરા ખુશીસે ઉન સખ બલાઆંકે તરફ નીશાની કર લાલકો બતાતી હયે વોહ દેવો ઓર ચુઠચેલો ઉસકો પકડ વોહ બડે ઈબતીસકે સામને લે જાતે હયે—લાલ, ઉનકે હાતસે છુટનેકી તજવીજ કરતા હયે. બડા ખખીસ ઉસકો નીમલતા હયે, હીરા ખુશ હો દેખતી હયે, દેવો ભુતો નાચતે હયે.)

બાબ દુસરા—પરદા પહેલા.

એક જંગલ.

(એક બડે દરખતકે નીચે લાલ હીરનમે બઢલા હુવા ખીરા હયે—હો પખેદ ઉડતે હુવે આતે હયે, ઓર ઉસ દરખતકી શાખ પર બચેડતે હયે.)

ઓખા હુરન—દાલ.

(“એહતો મજબુહી હયેગા દીવાના.”—એહ રાહ.)

નર ઓર માદી:—વફત હયે એહ સુખાહકારી ખુલખુલ,
દેખ હો ગયે શીગોફતા વોહ સુંખુલ.
હયે નસીમે સહરસે ફુલે ગુલ,
બયેઠ શમશાદપે હમ પીયે મુલ.

માદી:—સુનો ખાવીદ અયે મેરે રઆના,
ચોંચ અપની એહ ખ્યારી હીલાના
ઈસ શજરકા ખવાસ સુનાના,
આપ ઉસ દીનકા પયેમાં બજના.

નર:—જરા ધ્યાનસે સુન લે પીઆરી,
મેરા કહેના તુ મનમે સમારી.
ખયેચ ઈતની ન તુ ઈનતેજરી,
આતી હયે અખ સખુનકી સવારી.

માદી:—બોલ બોલ અયે મેરે ગુલઅંદામ,
તા એહ ખેચયેન દીલકો હો આરામ.

ભર દે દાનાઈક મયેસે એક જામ,

ન તુ અસ્પે જખાંકા અખ યામ.

(લાલ જો હીરન ખના હયે, વોહ ઉઠ તઆજુબીસે ઈન પરદાકે કસામ સુનતા હયે.)

ખયેત.

(“જક્ષાઓ સીતમકી સજવાર હુ.”—એહ રાહ.)

નર:—ખવાસ એહ શજરકેબી હયે ખેશુમાર,
ઉનહે યાદ રખલે તુ હો હુશીયાર.
તીલસ્સમો સહેરમે જો હો ગીરીકતાર,
મલે સરકા અપને એહ જડસે એકખાર,
શક્ષ હો સહેરકે વોહ કાખુસે પાર,
અસર ન કરે ઉસપે જાદુ જીનહાર,
જો પાંધે કમરસે એહ પતોંકા હાર,
વોહ ગયેખ હો નીગાહે ખશરશે અયે ચાર,
લગાવે જો છાતીસે ગુલકા ખાહાર,
વોહ જીસ જાએ હો પોહચને ઈનતેજાર,
હો ગરચે વોહ દુર મનજીલે સદ હજાર.
વહી પોંહચે જા હો હવાપર સવાર.
ગુલોસે ભરી શાખ લે ગર ઉતાર,
આવે ખર મુરાદ ઉસકી અયે ગુલોજાર.
હયે શમશાદમે એહ કયે ઝૌર ઈસરાર,
કહુંગા મયે ખારે દીગર દીલદાર.

(એહ કહે દોનો પખેઈ ઉઠ જાતે હયે વોહ હીરન ખુશ હો શીતાબીસે અપના સર.

• ઉસ શમશાદકે જડસે ધસતા હયે, વહી ઉસકી અગલી સુરત ખન જાતી હયે વોહ નેહાઅત ખુશ હો દાબતુ હોતા હયે ઝૌર ઈબાદત કરતા હયે.)

લાવની.

(“કાલ રાતરી કોઠેહો તુમી રમલા.”—એહ રાહ.)

લાલ:—દીન અયેસા ખુશીકા દીખાયા,
તેરી દરગાહમે સર હયે. ઝુકાયા.—ખુશીકા દીખાયા.
ખર એક ગમ હયે—ભારી સીતમ હયે,
ગૌહરકી દુરકૃતકા કારી જખમ હયે,
સીનેમે હાએ તપાં મેરા દમ હયે.
ઉસે મીલાદે ખુદાયા— ખુશીકા દીખાયા.

સુરત એહ ખન ગઈ અસલી હમારી,
હીરાકી જાદુગીરી હુડી સારી,
આવારગી મેરે ખખતકી હારી,
પયાલા ખુશીકા પીલાયા.— ખુશીકા દીખાયા.

(લાલ ઉસ દરખતકે થાડે પતે તોડ લે ઉનકા હાર ખના કમરસે બાધતા હયે, મુસોસે ભરી એક શાખ ઉતાર અપને હાતમે પકડતા હયે; ઔર એક મુલ અપની છાતીસે લમાતા હયે.)

ગજલ.

(“ કોસી મસતકે આનેકી આરજુ હયે.”—એહ રાહ.)

લાલ:—નગીનાકા જાના હયે મુઝકો ઈસીઆન,
અયે ગુલ અજમતી મુઝપે હો તુ મેહરખાન.
મુઝે તુ લીજા જાહાં મેરી હયે ગૌહર,
ખતા રૂ વોહ માહબુબકા મુઝકો ખનદાન.
અયે ખરગ મેરી ઉમયેદકે ખરગકો ખોલ,
નજરસે સબોંકે તુ કર મુઝકો પીનદાન. (હિંમત હયે.)

બાબ દુસરા—પરદા દુસરા.

ગૌહરકા જીનદાન.

(સીઆહ બંદીખાંતમે દીવારસે મજબુત જંજીરોસે જકડી હુઈ ગૌહર કમેહ હયે.)

ગજલ.

(“ થાહે જફાઆ જોર કરે થા વફા કરે.”—એહ રાહ.)

ગૌહર:—રૂખસત કે વફત હમસે વોહ ખ્યારા મીલા નહી,
હર તરેહસે સમઝા ચુકે પર કુછ ચલા નહી.
હમકો દીઆ ન એકબી બોસા ન બોલા વોહ,
મુહ ફેર લેના યુંહી અયે સાહેબ બલા નહી.
સખ પુછતે હયે હમકો કે તુ કંધું ખફા હુવા,
ખુને જીગરકો પીઈકે હમ કરતે ગીલા નહી.
હમતો યાહાં રોતે રહે, તુમતો ચલે ગયે,
કુરકંતમે મેરે ફેર ગીરી કયા બલા નહી.
કયસી ખુશી હાંસીલ હુઈ જીસ દીન હુવા મીલાપ,
થાહ અખસે વોહ ધડી, અયે દીમ દીલા નહી.

જખમ તુને જો કીએ મીજગાંકે તીરોંકે,
ગયેરોંકે હાતોંસે સનમ ઉતકા સીલા નહીં.
તેરે શરાખે વસલકા એહ મસ્ત હયે મુશતાક,
આંખે ચુરાકે ઉસકા તુ ખ્યાલા પીલા નહીં.
ચશમે સુરખ આરામકી ગીરીઆંસે હયે હુધ,
લપટા ગલેસે દીલરખા જીઆદ રલા નહીં.

(કંઈએક પરીઆં દાખીલ હોતી હયે.)

જલા—કાફી.

(“રત આઈ ખરખાકી રમ ગુમ.”—એહ રાહ.)

પરીઆં:—લુટ ગયે પરીઆંકી તુમ શરમ—મનમોહન કરકેરે.

ગૌહર:—એહના કહો તફસીર હમારી,

પરીઆં:—આદમકી તુ ખહીરી ખ્યારી,

શરમ આવત નહીં તોહે ગૌહર;

દીઆ તન મન હરકેરે.—આજ મનમોહન.

(લાલ ઉપરસે ઉડતા હુવા જનદાનમે ઉતર આતા હયે, હાતમે ઉસકે વોહ અજ-મતી દરખતકે કુલોંસે ભરી એક સાખ હયે—ઔર કમરપે ઉસી શમશાદકે પતોંકા હાર બંધા હયે, છસ્સે વોહ ઉતકી નજરસે પીનહાન રહેતા હયે—એક ખાજુ ખડા હો મુસકુ-રાતા હુવા તમામ તમાશા દેખતા હયે.)

ગજલ.

(“લગા ન રહેને દે ઝગડેકો ચાર તુ ખાકી.”—એહ રાહ.)

ગૌહર:—શખે દુરકતમે ન આંખોસે લગાઈ આંખે,

ખાહારે હીજરામે સનમકે એહ બીગાઈ આંખે.

કહે દીલે ખીમાર તલખગાર હયે કીસ ગુલકા તુ,

તકે ફેરાકસે તેરી જો રંગાઈ આંખે.

કીન હયેગા વોહ તેરે દીલકા ચુરાનેવાલા,

જસકી દુરીમે તેરી તુઝકા ન ભાઈ આંખે.

નઈ દુનીયાં આતી હયે નજર અયે ખ્યારે,

જખસે આંખોમે મેરે તેરી સમાઈ આંખે.

તાએરે દીલ કહું હુવા મખમુર શખે ઉલકતમે,

મસ્ત કીસને નીસેલી વોહ દીખાઈ આંખે.

લુટ આરામ મેરા કાંઠાં ગયા તુ ગુલર,
એક શાખ જલવા દીખા કયું હયે છુપાઈ આંખે.

(લાલ ગૌહરકે નજદીક જા ઉસ ગુલસે ભરી શાખ ગૌહરકી જંજીરોકો લગાતા હયે, વંહીં વાહ સખ છુટ જમીનપર ગીરતી હયે, આર ગૌહર તાજુખ ઓર ખુશ હો ખડી રહે ચૌતરક દેખતી હયે.)

કુમરી.

(“મીઠી લગત મોહે ખતીઆં મોહનકી.”—ઐહ રાહ.)

પરીઆં:—છુટ ગઈરે એહતો ગડીઆં ગૌહરકી,
ગડીઆં ખુલી કીને જાદુઆ કુકા;
ખાસ હમે આવે બહેના ખશરકી.

કુમરી—જાળેટી.

(“સાંવરા મચેતા તુમહી પર વારી.”—ઐહ રાહ.)

ગૌહર:—ખાલમાં આવે હમારો ગુમાની,
હમારો ગુમાની-હમારો ગુમાની-ખાલમા.
લાલકા કામ એહ, હયેગારે સારા,
સાંવરે.સુના તોરી ખાની.—ખાલમા.

મુસ્તજાદ.

(“સોતા હયે ગલે લગકે જખ વોહ ચાર પલંગ પર—કયા તાજો અદાસે.”—ઐહ રાહ.)

ગૌહર:—

જાહીર હો તુઝે ધંશકી, અયે ચાર કસમ હયે-અયે. દીલખરે રઆના,
ઔર હીજરકે એહ દાગકી દીલદાર કસમ હયે-૩ અખ ન છુપાના.
યુસુફકી કસમ હયે તુઝે ઔર ઉસકે હયાકી-અયે યુસુફે સાની,
વોહ ધંશકે જલીખાકી સીતમગાર કસમ હયે-એહરેકો દીખાના.
સૌગંદ હયે ફરહાદકી સૌદાઈકી જન-હો ખ્યારે હુવયેદા,
શીરીંકી સદાકી તુઝે પુરજાર કસમ હયે-નહીં મુઝકો જલાના.
મજનુકે દમે મરગકી ઔર આહો ફેશાંકી-તુઝકો હયે સૌગંદ,
લયેલાંકે ગમે હીજરકી સૌ ખાર કસમ હયે-હો કુછબી સીયાના.
સૌગંદ હયે ચશમોંકી તુઝે, અશકકી સૌગંદ-એહ લખકી કસમ હયે,
ખાલોંકી મેરે તુઝકો એહ ખલદાર કસમ હયે-ખસ કર એહ સતાના.
એહ દરદકી સૌગંદ હયે, આહોકી સદાકી-કુરકતકે સીતમકી,
જખમી એહ મેરે દીલકી જફાકાર કસમ હયે-આંખોંમે શમાના.

ગૌહરકે તુઝે રોનેકી, ઓર તેરી જફાકી-તુઝકો કસમ હયે,
મોહબતકી તુઝે અયે દીલ આગર કસમ હયે-અપ કુછની હસાના.
બોસોકી કસમ હયે તુઝે વેહસાલકી હયે-ખાતે વોહ નરમકી,
આરામકી અપ તુઝકો વફાદાર કસમ હયે-છાતીસે લગાના.

(લાલ અપની કમરસે વોહ પતોકાં હાર નીકાલ જહીર હોતા હયે, પરીઆં તાજુબ હો ચોકતી હયે, ગૌહર ઓર લાલ દોનો બગલગીર હોતે હયે.)

જુલા.

(“અપને શાહજહે અલમકે લોઆ.”—ઝહ રાહ.)

પરીઆ:—હમારે શાહકો ખખર એહ કહે,
એકદમ પરીઆં સખ સાથ ચલો.
હયે લાલ મીલા ગૌહરસે અની,
ઓર ટુટ ગઈ પાંડિકી સંકલી.—હમારે.
(પરીઆં જતી હયે.)

દ્રુપદ.—ખમાચ.

(“લચક લચક ચલત મોહન-આવે.”—ઝહ રાહ.)

ગૌહર:—મારે આરે ઉપર ઉપર ઉછલ હરખ આવે,
છાંયે-હરખ આસુકો ખદર ઉમડ ઉમડ છાંયે.—ઉપર.
મોહની સુરત-મોહની સાજે,
મુંદ્ર મારે મન ભાયો.—ઉપર ઉપર.

દાદરા.

(“હો મારા બાલમ હમસે લહેરે.”—ઝહ રાહ.)

• • લાલ—હો મારી મોહન હમસે મીલીરે,
હમસે મીલી, ખુલી દીલકી કલીરે.—હો.
ખયેચી હયેરાની, દોનોને ભારી,
સારી મીઠી ખારી-ખુશી ખીલીરે.—હો.

કુમરી.

(“ઝલ મન લે ગઈ રાધા પ્યારી.”—ઝહ રાહ.)

ગૌહર:—અરે લપટો, મોહનીઆ ગરવા,
છતીઆંસે અપની તોહે લગાલું,
પ્રીતકો હરવા, સુનલે મોહનીઆ.—ગરવા.

(જવાહીરશાહ, જનો, દેવો, ગૌહરકી માદર, પરીઆં વગચસ દાખીલ હોતે હયે.)

ગુજલ.

(“જેઠાદ મુઝે યાદ હયે વસાહ તુમારી.”—ઝહ રાહ.)

જવાહીરશાહ:—કયા જનકી ખશર તુઝે દરકાર નહીં હયે,
 ઔર ખૌફ મેરા તુઝકો અયે બદકાર નહીં હયે.
 આયા તુ યાંહાં કીસ તરેહ, લાયા યાંહાં તુઝે કૌન,
 તાકતસે મેરી તુ કયા ખખરદાર નહીં હયે.
 બહમ તુ ખડા કયું મેરી દુખતરકે અયે નાંદાં,
 તુ કુછ એહ પરીજાદકા મુખતર નહીં હયે.
 અયે ખેસવા ખેશરમ કયા ગયેરતકો ખોહ દી,
 એહ કૌમકા તેરી, તેરા દીલદાર નહીં હયે
 દોનાકો સજા હોગી ગુનાહોંકી તુમહારે.
 યાંહાં મેહર મેરે પાસ ગુનાહગાર નહીં હયે.
 આરામ તુમ કરોગે અખ આફતકી ગારમે,
 કુછ કમ મેરે દેવોં યાંહાં ખુખાર નહીં હયે.

(લાલ હસ કર, વાહ ચલસે ભરી શાખ ફીરાતા હયે—વહીં જવાહીરશાહ ઔર ગૌહર-
 કી માદર જમીનમે અધે ગડ જાતે હયે—ઔર સખ દેવા પરીઆ બેજાન હો જમીન પર ગીરતે
 હયે—શાહ ધબરાતા હયે.)

ઇંગેજ રાહ.

(“Lucy Neil.”—“લુસીનીલ”—ઝહ રાહ.)

જવાહીરશાહ:—અમાન દે અમાંન, ખશર તુ દે અમાન,
 ગૌહર હયે તેરી, મયે હું તેરા, તુ છુડા ઈસઆન.
 લાલ:—અયે શાહ દે પયેમાન કે ન તોડે અપના ફૌલ,
 બલામે રેર ફસેગા તુ ગર ગયા એહ બુલ.

(જવાહીરશાહ ઉસકો બચન દેતા હયે.)

અયે ચોખે અજાયબ તુ કરદે ઈસકી મુખલસી,
 છંદે એહી કર સત્તોકો, દે તુ કુક ઈનમે જી.

(સખ દેવોં પરીઆં વગયરા જીંદે હો ઉડતે હયે; શાહ ઔર માદર કે પચેર જમીનસે
 બાહર નીકલતે હયે—શાહ ગૌહર ઔર લાલકો મીલા દેતા હયે.)

કુમરી.

(ખોહ “દી, ચે તોરી બતીઆ સગરી મચે ના માનુરે.”—ઝહ રાહ.)

જવાહીરશાહ:—તોરી હયે અખસે ગૌહર ખ્યારે તોહ દીનીરે,
 ખૌફ તુ નાહી, કર મન માહી,
 દેવો હયે તુજસે હારે સારે—તોહ દીનીરે.

ਸਾਦੀ ਤੁਮਹਾਰੀ ਧਾਂਡੀ ਰਘਾਵੁੰ,
ਦੇਖਾ ਦੇਨੇ ਹਮ 'ਹਯੋਂ ਮਾਰੇ—ਤੋਹੇ ਦੀਨੀਰੇ०
ਪੀਤਾਕਾ ਤੋਰੇ ਮਧੇ ਧਾਛਾਂ ਖੁਲਾਂਭ,
ਤਖ਼ਤਧੇ ਦਵੇ ਲਾ ਉਤਾਰੇ।—ਤੋਰੇ ਦੀਨੀਰੇ०

(ਕੁਝ ਐਕ ਦਵੇ ਜਾਨੇ ਹੁਯੇ।)

ਲਾਲ ਖੁਸ਼ੀਸੇ ਮਧੇ ਨ ਸਮਾਭੰ,
ਹਰਖ ਆਂਸੁਕੀ ਪਛੇਗੀ ਧਾਰੇ—ਤੋਹੇ ਦੀਨੀਰੇ०

(ਲਾਲਕਾ ਪੀਧਰ ਤਖ਼ਤ ਉਪਰ ਉਤਰਤਾ ਹੁਯੇ, ਆਰ ਅਪਨੇ ਭੇਤੇਸੇ ਵ ਜਵਾਹੀਰਸ਼ਾਹਸੇ ਅਗਲਗੀਰ
ਹੋਤਾ ਹੁਯੇ, ਆਰ ਦੋਨੋ ਪੀਧਰ ਮੀਲ ਉਨਕੇ ਨੀਕਾਹ ਆਂਧ ਹੋਏ ਹੁਯੇ, ਤਮਾਮ ਨਯਮੇ ਪਰ ਰੋਸ਼ਾਨੀ
ਹੋਤੀ ਹੁਯੇ, ਅੰਨਦਾਨ ਐਕ ਆਰਾਸ਼ਤਾ ਮੰਡਵੇਸੇ ਅਵਲ ਜਾਨਾ ਹੁਯੇ।)

ਗੁਜ਼ਲ।

(“ਗਰ ਹਮਨੇ ਵੀਲ ਸਨਮਕੋ ਵੀਆ।”—ਐਹ ਰਾਹੁ।)

ਲਾਲ ਆਰ ਗੋਹਰ:—

ਵਾਐਮ ਖੁਸ਼ੀਸੇ ਵਲਤੀ ਜਾਮੇ ਲੀਆ ਕਰੇਂ,
ਅਧੇਰੀ ਮਾਮੇ ਮੁਸ਼ਕੁਕੇ ਧਾਲੇ ਪੀਆ ਕਰੇਂ।
ਕੀਸਮਤਨੇ ਆਨ ਰੰਗ ਕੁਛ ਆਰਥੀ ਦੀਆਧਾ ਹੁਯੇ,
ਦਰਗਾਹੇ ਹੁਕਮੇ ਸੁਕਰ ਹਮ ਹਰਦਮ ਕੀਆ ਕਰੇਂ।
ਹਰਗੀਜ਼ ਨ ਸੰਗੇ ਚੀਜ਼ਰ ਗੀਰੇ ਵੀਲਘਰੋਂਕੇ ਆਧ,
ਉਲਕਤਕੀ ਮਧੇਕੇ ਮੀਨੇ ਹਮ ਭਰਭਰ ਦੀਆ ਕਰੇਂ।
ਖੁਲਖੁਲਸੇ ਗੁਲ ਨ ਦੁਰ ਹੋ, ਨ ਸਰਵਸੇ ਕੁਮਰੀ,
ਸਰਮਸਤ ਅਪਨੇ ਮੁਸ਼ਕੁਕੇ ਦੋਨੋ ਰਖਾ ਕਰੇਂ।
ਆਰਾਮ ਸੁਰਖਸ਼ੀਸੇ ਅੰਦਾਨੀ ਕਰੇਂ ਸਦਾ,
ਲਾਲੋ ਗੋਹਰ ਐਹ ਤੁਰਖਮੇ ਹਰਦਮ ਅਧਾ ਕਰੇਂ।

(ਸਭ ਪਰੀਆਂ ਦਵੇਂ ਵਗਧਰਾ ਨਾਚਦੇ ਹੁਯੇ ਆਰ ਗਾਨੇ ਹੁਯੇ।)

ਗੁਜ਼ਲ।

(“ਮੁਰਤਯੇ ਖੁਸ਼ ਨਵਾ ਖੁਸ਼ੀ, ਤਾਜ਼ੇ ਤਾਜ਼ੇ ਆਨੇ।”—ਐਹ ਰਾਹੁ।)

ਮੁਰਤਯੋ ਗਾਨੇ ਹੁਯੇ ਮੁਦਾਮ—ਆਨੇ ਆਨੇ ਹੁਯੇ ਦਮ ਅਦਮ,
ਦੁਰਰੋ ਗੋਹਰ ਲੇ ਆਂਦੀਆਂ—ਹੋਏ ਹਯੋਂ ਵਾਰ ਹਰ ਕੁਦਮ।
ਲਾਲੋ ਗੋਹਰ ਹੁਯੇ ਸਮਸਨੇ—ਦੇਖ ਹੁਯੇ ਆਧਾ ਤੁਮਕੋ ਤਾਪ,
ਚੀਧਤੀਆਂ ਲੇਤਾ ਹੁਯੇ ਕੁਮਰ—ਰਸ਼ਕੁਕਾ ਵੀਲਧੇ ਆ ਜਾਪਮ।
ਦੁਲਹਨ ਤੁਝੇ ਮੁਖਾਰੀਕ ਹੋ—ਦੁਲਹਾਕਾ ਮੀਤਨਾ ਤੇਰੇ ਸਾਧ,
ਆਰ ਮੁਖਾਰੀਕ ਹੋ ਤੁਝੇ,—ਯੋਸੇ ਸ਼ੀਰੀ ਗਰਮ ਗਰਮ।

તુઝકો મુખારીક હો ખુશી-મશકુકી ઓર લજજતે,
 હોવે મુખારીક ઝેર તુઝે-દુલહશે ખયઠના ખહમ.
 આરામ ઓર રાગો રંગ-હોવે મુખારીક અયે ખતી,
 શાદી મુખારક હોવે એહ-કહેતે હયે દમ ખદમ એહ હમ.

દેવાં.

દેવાં.

જવાહીરશાહ—જમરૂદરશાહ

લાલકી માદર.

ગૌહરકી માદર.

લાલ—ગૌહર.

પરીઓં, દેવાં.

પરીઓં, દેવાં.

TABLEAU.

પરદા ઝીરતા હયે.

તમામ હુવા

લાલ—ગૌહરકા ઉરદુ ઓપેરા.

ખખરફ—આ લાલ ગૌહરનો ઉરદુ ઓપેરા શને ૧૮૪૭ ના ૨૦ મા ધારા તથા સને ૧૮૬૭ ના ૨૫ માં ધારા પ્રમાણે “રેજસ્ટર” કીધાછે અને એના ખતાવનાર પાસેથી એ છાપી પ્રગટ કરવાનો તમામ હક્ક જેહાંગીર બેજનલ કરાણીએ લેયાતો લીધાછે, માટે કોઈએ છાપી પ્રગટ કરવા નહીં.

